

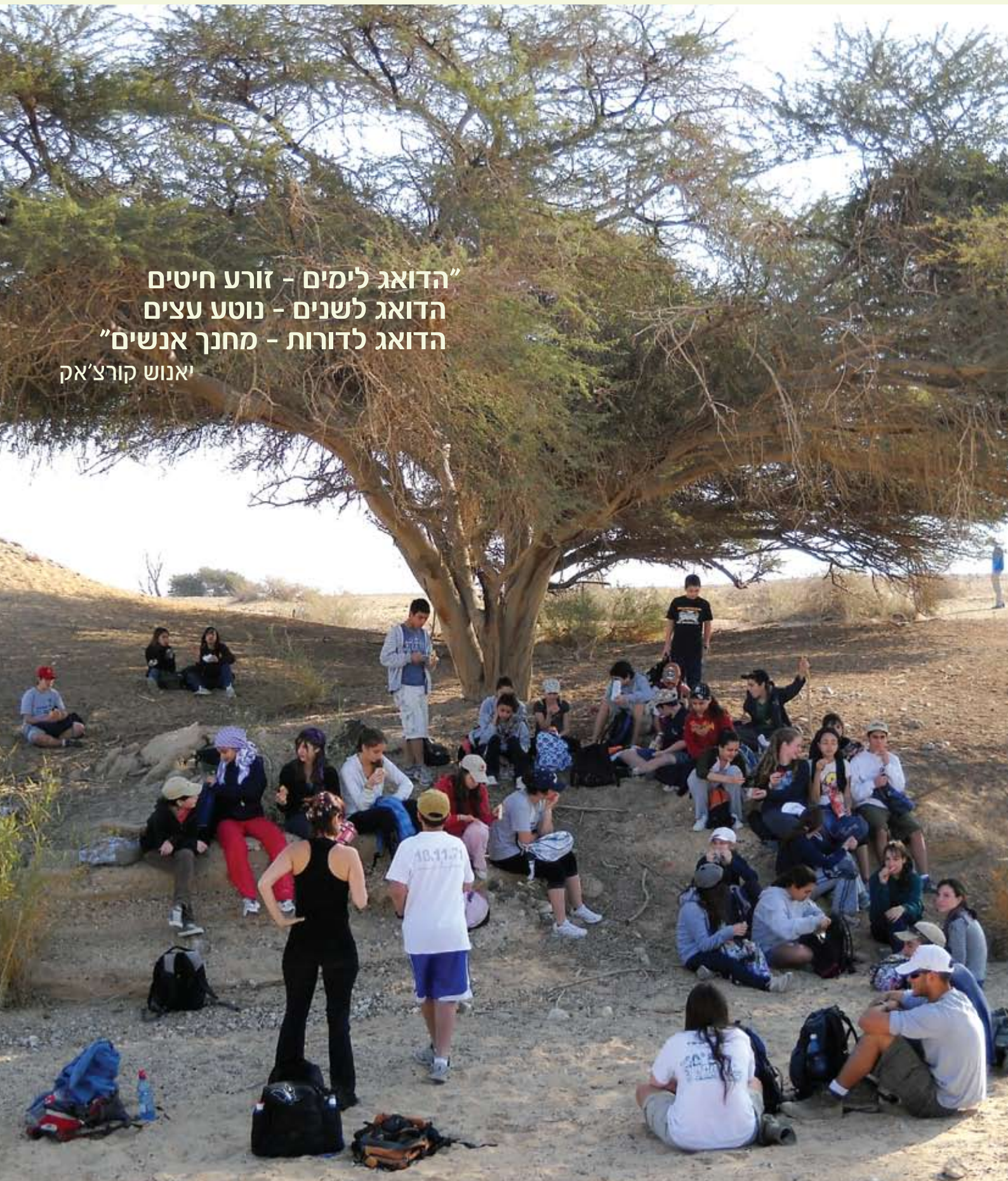
עיתון המועצה האזורית הערבה התיכונה

עיתון ערבות

גיליון 39 | ניסן תש"ע | מרץ 2010

"הדואג לימים - זורע חיטים
הדואג לשנים - נוטע עצים
הדואג לדורות - מחנך אנשים"
יאנוש קורצ'אק

חינוך טוב - הכל טוב

להיות מורה היה פעם הדבר הכי מכובד והכי מיוחס. מקצוע ההוראה היה מלא בתחושת חזון, הנהגה ושליחות. כך, ראשוני המורים הציוניים הפכו למנהיגים: ברל כצנלסון, ס.זהר ואחרים. כיום, כל מקצוע בתחום הנהגת חינוך הנועד לעמדות ציבוריות ולאחריות ציבורית, במיוחד אלו המכילים את הצורך להנהיג, הפכו לעניין נקלה בעיני הישראלי המצוי.

אין להם עיניים בגב אבל יש להם לב רחב...

לצורך הכנת גיליון זה, נפגשתי עם אנשי חינוך רבים במערכת ונחשפתי לתוכניות לימודים ותוכניות חברתיות שמאחורי כל אחת מהן שעות של מחשבה לצד השקעה עצומה. היה נעים לגלות כי בתוך סיר הלחץ הזה, הסופג קיצוצים תקציביים דרסטיים ונואש לכוח אדם איכותי נוסף, לפן החברתי-אישי עדיין יש מקום במערכות החינוך והילדים שלנו הם באמת, באמת, באמת בעדיפות הראשונה אצל האנשים היקרים הללו. כשאנחנו מתבוננים בנתוני הערכה התיכונה על אחוזי הגיוס לצה"ל, אחוזי המסיימים שירות תקין בצה"ל ובאחוזים הגבוהים של בוגרים המתנדבים לשנת שירות וכל זאת, לצד אחוזי הצלחה בבגרות שהם מעל הממוצע הארצי במרבית המקצועות, אפשר בהחלט להיות גאים, הן במערכת והן בתוצריה. **אולי ניר**

משרתת את המערכת ובטח לא את הפרט, קרי התלמיד.

מורהותיקה ממרכז הארץ אמרה בראיון עימה כי: "הרדיפה אחר ההישגים תוך זניחת לימוד ערכים, אזרחות טובה, תרבות, להפוך את התלמיד לאדם טוב יותר, כל זה, לצערי, נשכח קצת בתוך המערכת. שלא יובן לא נכון, אני בעד מצוינות ובעד הישגיות, אך אני חושבת כי קידשנו את נושא הבגרות והחמצנו ערכים לא פחות חשובים בדרך". "חייבים לטפח את המצוינים, אך באותה מידה - להשקיע בתלמיד ובהתפתחות החינוכית - אישית שלו כאדם לקראת כניסתו לחברה. לדעתי, חייבים לשנות את דרכי החשיבה ולמצוא דרכים נכונות יותר לבעיות של שנות האלפיים ולהדגיש את האדם ולא רק את הציון. מערכת החינוך צריכה יכולה להשקיע בחינוך ולא להיות רק מפעל לציונים בשיטת הסרט הנע".

מעמד המורה נשחק לחלוטין לאורך השנים

לדברי אנשי חינוך החוקרים את מעמד המורה "תפקיד המורה לא נשחק, מה שנשחק הוא מעמד המורה, ממש כמו תפקיד ההורה. כל הורה חושב שהוא מבין בחינוך וכיום אין בכלל ספק כי צריך לעצור ולראות לאן אנחנו הולכים. המורים כיום הרבה יותר מקצועיים מבעבר, אך כמו שאנו מזלזלים במוסדות אחרים של המדינה, כך קרה גם עם מערכת החינוך בכלל והמורים והמנהלים בפרט".

בית ספר - לא רק בית חרושת לציונים

לא פעם עולה סוגיית תפקידו של בית הספר. האם ייעודו לחנך או לשמש כלי להשגת ציונים גבוהים והצלחה בבחינות הבגרות. העובדה, שכיום המערכת נמדדת אך ורק לפי הציונים בבגרויות, איננה

מתוך אגרת שנשלחה למורים לכבוד ערב הוקרה - 2009

של התלמידים, תוך העצמת איש החינוך ושמירה על מעמדו החשוב בקרב הקהילה.

לכם, אנשי החינוך, משקל רב בהשגת המטרות. אתם משמשים לילדים ולנוער חוליה ונדבך חשובים להרחבת ידיעותיהם ולהבניית הכלים ליכולותיהם. אלה ישמשו אותם בכיבוש הפסגות והאתגרים שיעמדו בפניהם.

תודה לכם על עבודתכם המסורה.

המורה הוא המנהיג את מעשה החינוך ומיישם את ההוראה והלמידה בפועל. אנשי החינוך שלנו הם הנכס האמיתי של מערכת החינוך והבסיס המקצועי עליו נשענים מוסדות החינוך השונים.

המועצה ותושבי האזור מעמידים את החינוך בסדר עדיפות גבוה מבין ערכיהם למען הקהילה. אנו נמשיך לסייע בהשגת המטרות החינוכיות למיצוי יכולותיהם

עיתון ערבות

עורכת ראשית אוסי ניר

מו"ל מועצה אזורית ערבה תיכונה,

המערכת 052-8666111, 08-6592229

פקס: 08-6581487 ossi@arava.co.il

עיצוב גרפי והפקה סטודיו ערבה

תמונת השער מפעילות החינוך בערבה

אתר הערבה www.arava.co.il

אני מביאה בפניכם קטע שקיבלתי במייל מחברה מורה (תורגם מאנגלית).
מוקדש בהערכה רבה לאנשי החינוך שלנו:

האם שמעתם על התוכנית הבאה של "הישרדות" לעונה הקרובה?

שלושה אנשי עסקים ושלוש נשות עסקים "יוצנחו" לכיתה בבית ספר יסודי למשך 6 שבועות.
כל אחד מהם יצויד בהעתק של המערכת של הכיתה שלו וב-38 תלמידים בכיתה.

בכל כיתה יהיו:

- 6 תלמידים בעלי ליקויי למידה.
- 4 עם תסמונת A.D.D.
- 4 תלמידים מחוננים.

- 3 עולים חדשים המדברים עברית מאוד מוגבלת.
- 3 ילדים יוגדרו כילדים עם בעיות התנהגות חמורות.

כל איש עסקים חייב להשלים את מערכי השיעור שלו לפחות 3 ימים מראש, בהתחשב ביעדים ובמטרות שהוגדרו במערכת, ולהתאים לארגון או ליצור את המערכים בהתאם.

הם יידרשו ללמד את התלמידים, לטפל בבעיות משמעת, ליישם תוכניות למידה טכנולוגיות בעזרת מחשב, למלא גיליונות נוכחות, לכתוב הפניות, לתקן שיעורי בית, בחנים ועבודות, לתת ציונים, לכתוב דו"חות התקדמות לדיווח על החומר שלימדו, לדבר עם הורים, לארגן אסיפת הורים כללית אחת.

הם חייבים לפקח בחצר בהפסקה אחת לפחות במהלך כל יום, ולבצע תורנות פרזדורים אחת ליום.

בנוסף, הם חייבים להעביר תרגולת שריפה אחת, תרגולת ירידה למקלט אחת והתמודדות עם מסיכות אב"כ.

הם חייבים להשתתף ב-100 שעות השתלמות, אסיפות מחנכים, אסיפות מורים, פגישות עם היועצת החינוכית.

הם חייבים לחנוך את התלמידים שבפיגור בחומר, ולשאוף ולקדם את העולים החדשים בעלי העברית המוגבלת כדי שיוכלו תוך הזמן הנתון לעבור מבחן עברית ברמה 3.

אם הם חולים או שיש להם יום רע אסור להם להראות את זה.

כל יום לימודים חייב לכלול קריאה, כתיבה, חשבון, מדעים, ושיעור ממדעי החברה כלשהו המתאים לתוכנית הלימודים. הם חייבים להעביר אחת לשבוע שיעור חינוך שיעסוק בנושא אקטואלי מסדר היום הציבורי. הם חייבים לשמור על משמעת כיתתית וליצור אוירה חינוכית מאתגרת לאורך כל שעות היום.

לאנשי העסקים תהיה גישה לקאונטרי קלאב המקומי רק אחת לשבוע אבל בכל מקרה הם לא יוכלו להרשות לעצמם מינוי עם משכורתם החדשה.

לא תהיה להם אפשרות לצאת עם מישהו לארוחת צהריים עסקית במסעדה על חשבון הוצאות, והפסקת הצהריים

תהיה מוגבלת למשך 25 דקות.

לאנשי העסקים תהיה חובה בימים שאין להם תורנות הפסקות לדבר עם תלמידים חצי מזמן ההפסקה, ולעמוד בתור לשירותי המורים בחצי השני.

הם מחויבים בשתי השתלמויות בית ספריות כאשר התלמידים שלהם ביום טיול, חופש או כל פעילות אחרת.

הם מחויבים לצאת ליומיים טיול שנתי עם שקי שינה כאשר הם אחראים לארגון ארוחת הערב החמה.

אם מכונת הצילום תעבוד הם חייבים לנצל את ההפסקות גם לצלם חומר למידה חיוני.

אנשי העסקים חייבים להקדיש זמן נוסף בערבים ללמידה ולהשלמת חומר ולשלם עבור הקורסים הנ"ל שיוכרו להם לצורכי נקודות השתלמות לפנסיה הצוברת.

הם יוכלו להשלים הכנסה אם ירצו בעבודת לילה או להתחתן עם מישהו שיש לו כסף.

הזוכה יורשה לחזור לעבודתו כאיש עסקים.

דבר ראש המועצה

שר החינוך, מר גדעון סער, צפוי לבקר במחוזותינו בסוף חודש מאי. אין לי ספק כי יתרשם, כמונו, מן העשייה הענפה והברוכה. לסיום, ברצוני להודות לצוות המוביל את תחום החינוך בערבה. לרועי, לסופי, לשולה, לנעמי, למרב ולאסתרקה. ראו ברכה בעמלכם וישר כוח!

עזרא רבינס
ראש המועצה

כל יתר המאמצים, המצמיח מתוכו דורות צעירים של אזרחים אכפתיים ומעורבים שאוהבים את ביתם, שאוהבים את אדמתם.

את כל אלה השגנו בזכות עבודתם המסורה של אנשי משפחת החינוך שכל פגישה עימם הסבה לי מחדש גאוה, תענוג וקורת רוח.

עם אנשים שכאלה נוכל לכל אתגר. תודה מיוחדת שלוחה לכל ההורים והמתנדבים מן הקהילה, השותפים והנרתמים, יחד עימנו, להצלחה מתוך הכרה כי הצלחתכם-הצלחתנו. תודה מיוחדת ליושבי ראש ועדי ההורים, שגיא קליין וחגית שחם.

המועצה מעמידה את תחום החינוך בסדר עדיפות גבוה מבין משימותיה ומשקיעה משאבים ומאמצים רבים בתחום. בנתונים שלפניכם תוכלו לעמוד מקרוב על ההשקעה לכל ילד במוסדות החינוך. זה בהחלט לא מובן מאליו.

תושבים יקרים,

השליחות הציבורית היא הקשה והמספקת ביותר בין השליחויות. היא תובענית ומפרכת ואין בה הפוגות, והאחריות מכבידה על הכתפיים, אבל לעוסקים בה שמור גם הסיפוק הייחודי לעוסקים בצרכי הציבור. אותה התרחבות הלב באה לידי ביטוי במפגשים בגני הילדים ובבתי הספר עם דור העתיד שלנו.

ממקום מושבי, אני רואה בחינוך את גולת הכותרת של העשייה הציבורית. גם בתוך שאר המלאכות למען הציבור, עולה העבודה החינוכית ומתנשאת בחשיבותה ובמהותה, שכן במידה רבה היא בעיני העיקר והתכלית של

הידעת?

נתוני החינוך בערבה
מספרים מספרים (אימות נתונים)

מספר ילדים	מספר עובדי הוראה	מספר גנים\כיתות
157	14 משרד החינוך	8 כיתות גן
169	33 מטפלות	14 פעוטונים
321	39	12
217	38	11
864	124	45
סך הכול		

דבר מנהל מחלקת החינוך

השתלמויות ועוד - כל אלה מטרותם ליצור את התנאים האופטימאליים לקיום מערכת חינוך טובה במקום המבודד והרחוק שלנו.

הקשיים ידועים, הדרך ארוכה, ושאיפתי היא להשיג ולהצליח ביעדים קצרי טווח ובמקביל להמשיך ולבנות תכניות לטווח ארוך יותר. בכוונתי להמשיך ולהתמודד עם נושאים שטרם באו על פתרונם כגון סוגיית המשמעת וערכי הלמידה, יציבות כוח ההוראה, מענה לצרכים ייעודיים של אוכלוסיית התלמידים ונושאים נוספים שלהשגתם נדרשת נחישות, התמדה ואורך רוח.

אני מבקש לנצל הזדמנות זו להודות לשותפים אשר בלעדיהם המפעל החינוכי הגדול הנחשף בעיתון זה לא היה מתאפשר: מנהלות, מורים, גננות, מדריכים, סיעות, צוותים מנהליים ובמיוחד לחברי ועדי ההורים אותם מצאתי שותפי אמת לכל הנעשה בתחום.

בברכה,

רועי פטריק

גזבר המועצה ומנהל מחלקת החינוך

בתקופה זו התמקדה עבודתי במספר תחומים אותם חשבתי לבעלי עדיפות עליונה. ראשית, בניה מחדש של האמון בין המועצה לעובדי החינוך - תנאי בסיסי בלעדיו לא ניתן לקדם דבר. שנית - יצירת דפוס פעולה אחיד ורציף להשגת אקלים למידה חיובי בכיתות, דוגמת תקנוני התנהגות מוסכמים המתווים נורמות התנהגות ברורות. מטרה נוספת הייתה ליצור ממשקי עבודה - נקודות מפגש מוסדרות בין הקהילה לבין המערכות הפורמאליות, דוגמת "שולחן החינוך" (ועדת חינוך אזורית), הנהלות הגיל הרך, היסודי והתיכון - כיום כולם מתכנסים באופן סדיר ודנים בסוגיות העומדות על הפרק.

במקביל להתקדמות בתחומים אלו, וביוזמת חברים מהקהילה, לקחה על עצמה המועצה לקדם, בתהליך מקיף ורחב, תכנית קהילתית בחינוך שהיא גולת הכותרת של התכנון, החשיבה והיישום החינוכי בשנתיים האחרונות. עיקרי התכנית פורטו בהרחבה בעבר וגם בגיליון זה תמצאו התייחסות לתכנית ולנעשה במסגרתה.

מובן שבעשייה היומיומית אנו עוסקים בנושאים רבים נוספים: בטיחות, בינוי, תקנים, תנאי מורים וגננות, תקצוב,

לתושבים שלום,

לפני כשנתיים ביקש ממני ראש המועצה הנבחר לקחת על עצמי את תחום החינוך בנוסף לתפקידי כגזבר המועצה ולתפקידי הנוספים במתנ"ס. קיבלתי על עצמי את המשימה החדשה ביראה ובאהבה.

מערכת החינוך שלנו, על אף קוטנה הינה מורכבת ורגישה. ילדינו שכנים קרובים של מוריהם בבתי הספר (ולעיתים אף ילדיהם הפרטיים). קבוצות הגיל מצומצמות, עובדה שמקשה על הגיוון, ואין די אנשי חינוך מקומיים שמוכנים לעבוד במערכת.

פשוט תודה מאת רועי פטריק

תודה על התלמיד שסיים עם תעודת בגרות, למרות שלפני מספר חודשים נראה לו עצמו שהמשימה רחוקה, מעורפלת וקשה.

תודה על שעה נוספת שנשאתם עם תלמיד בכיתה או שהקדשתם לו בטלפון כדי להמשיך ולהסביר דבר שהיה לא מובן.

תודה על חיבוק חם ופשוט לילדה שבכתה והייתה זקוקה ליד מנחמת או לכוס תה.

תודה על ילד שנפצע בחצר המשחקים וקיבל במזכירות פלסטר ונשיקה.

תודה על שידעתם לספור עד 10 אל מול הורה שעבר את הגבול.

תודה על יציאה לטיול שנתי ארוך ומפרך, לינה בשטח וחזרה של כל התלמידים שלמים, בריאים ועם חיוך על הפנים.

תודה על יום שהתחיל עבורכם עם כאב ראש או כאב גרון והרעש בכיתה היה בלתי נסבל - ובכל זאת סיימתם אותו עד תום.

תודה על ילד שנכנס לגן כתינוק צמוד לברכי אימו והיום עולה לכיתה א' עצמאי ובוטח.

תודה על הגביע או המדליה בארון של הילד שניצח והוכיח בעיקר לעצמו שהוא יכול.

תודה על האירועים המרגשים שהפקתם - מפורים ליום הזיכרון וממצעד הספרים למרוץ הלפיד.

תודה על שמערכת החינוך אצלנו היא עדיין שמורת טבע בכל הקשור לאלימות ואין הורה שחושש לשלוח את ילדו לבית הספר.

תודה על שאתם מסוגלים לחיות עם הפרדוקס של להיות מחנכים של התלמיד, חברים של הוריו ושכנים טובים של סבו וסבתו.

תודה על שהייתם כולכם כל יום מימות השנה - מעודדים וממריצים, שואלים ומשיבים, מחבקים ונוזפים (שצריך), מובילים ושותפים, דואגים וסומכים, מכוונים ודוחפים, מקשיבים ומבינים.

בקיצור, **תודה** שאתם לילדנו - מורים ומחנכים.

(מתוך ברכתו בערב מערך החינוך תשס"ט)

ארוסי,
רציון אהוד, אך עז גוכנית המרכזים. גודה שיצרת עבורנו מקום נעים ומזמין אפסילוא
ואפשרת לנו לאמץ הרבה ולהתכונן טוב יותר למעבר לבית הספר.
אנו היודים מאביס כבר
אהמסק הדרך בבית הספר
ואנו גברות הצוות מאבא
אהביא את הצעירים שוב
בשנה הבאה.
גודה משומק האב. ישר
כא.
ידי גן "קריקל".
נטע ואורה, גצבה

נתונים כספיים במערכת החינוך בערבה התיכונה

לשנים 2005-2008

גני ילדים

רשות
מקומית
15%

משרד
החינוך
85%

ממוצע סבסוד המועצה האזורית לתלמיד 277 ₪

במשך שנים רבות נשענה מערכת החינוך הפורמאלית בערבה על תקצוב של משרד החינוך והמועצה (מלבד בגני הילדים שם השתתפות ההורים היא משמעותית).

בטבלאות שלפניכם מוצגים נתונים רב שנתיים וממוצעים עבור כל רכיבי מערכת החינוך וכן נתונים מסכמים.

ההוצאה לתלמיד בערבה (הסכום המושקע מדי שנה בחינוך לתלמיד) היא מהגבוהות בארץ, משלוש סיבות עיקריות:

■ העובדה שאנו מספקים שירות חינוכי מעבר לסל הבסיס של משרד החינוך (בכל התחומים - תקן שעות, הוצאות מנהליות וכו').

■ "יוקר השירות" בערבה שקיים גם בתחומים אחרים.

מספר התלמידים הנמוך יחסית והצורך קיים מערכות מלאות גם עבור מספר תלמידים נמוך.

עם תחילת היישום של התכנית הקהילתית בחינוך, השתנה מצב זה וההורים הפכו שותפים גם באספקט התקציבי של מערכת החינוך.

שותפות זאת פותחת בפנינו כר נרחב של אפשרויות לגיוון ולהעמיד פתרונות מותאמים יותר לתלמידי הערבה.

ביה"ס התיכון

רשות
מקומית
24%

משרד
החינוך
76%

ממוצע סבסוד המועצה האזורית לתלמיד 5,886 ₪

ביה"ס היסודי

רשות
מקומית
40%

משרד
החינוך
60%

ממוצע סבסוד המועצה האזורית לתלמיד 2,620 ₪

הערות

הנתונים אינם כוללים את קרן קרב, סל תרבות וטיולים.

בביה"ס היסודי - הנתונים אינם כוללים את שכר עובדי ההוראה, המועסקים כולם ע"י משרד החינוך. בגני הילדים - הנתונים אינם כוללים את תשלומי ההורים לגנים.

ממוצע	2008	2007	2006	2005	
9,028	9,041	9,127	9,516	8,429	הוצאה ממוצעת לתלמיד (במועצה (₪))
2,421	2,046	1,873	2,932	2,834	סבסוד ממוצע לתלמיד ע"י המועצה (₪)

משפחה, בית ספר והיחסים שביניהם על מעורבות ההורים בחינוך

רצו לעמוד מהצד ולא לקחת חלק בחינוך הילדים.

☑ **משאבים** - הגידול בשעות הפנאי העומדות לרשות ההורים, וכן הגידול במשאבים העומדים לרשותם והנכונות להשקיע משאבים אלה בחינוך, הניעו את ההורים להתערב בנעשה במוסדות החינוך אותם פוקדים ילדיהם.

☑ **פתיחת שערים** - גם מוסדות החינוך עברו תמורות ושינויים עם השנים ותהליכי הביזור בחינוך קירבו את ההורים לבית הספר ותרמו למעורבותם.

☑ **גורמים אישיים** - המעורבות בחינוך מספקת להורים רבים כר נרחב לטיפוח ולמימוש דחפים אישיים, כגון נטייה למנהיגות, הפגנת כוח, רכישת יוקרה, ואף פעילות אומנותית. אצל חלקם מדובר בתיקון לחוויה שלילית אותה חוו בימי התלמידאות שלהם.

אולם אין ספק, שגורם מרכזי במעורבות ההורים הוא הרצון לדאוג להצלחת ילדיהם.

עקרונות השיתוף ומציאת האיזון ביניהם

עצם היותו של השיתוף תהליך ארוך טווח, וכיוון שהצדדים יוצאים במקרים רבים מנקודות מבט שונות, רצופה הדרך, באופן טבעי, בקונפליקטים. ישנם מספר עקרונות שיתוף, אשר רק איזון נכון ביניהם, מביא להצלחת תהליך השיתוף.

☑ **היכולת לתרום ולהיתרם** - שיתוף אפשרי רק כאשר יש לצוות החינוכי ביטחון בעשייתו החינוכית. פתיחת דלתותיו של בית הספר מאפשרת להורים לראות דברים שליליים והם עלולים להגיב בתוקפנות ובאכזבה. תגובה זו אינה תורמת לשיתוף ואינה ערובה לשיקום בית ספר ולהגברת

הבסיס למעורבות הורים במערכת החינוך מושתת על זכותם להשפיע על חינוך ילדיהם. גם להורים צומחת תועלת ממעורבותם, בכך שהיא מאפשרת להרחיב את יחסי הגומלין בינם לבין ילדיהם וצוות ההוראה מפיק גם הוא תועלת ממעורבות זו, משום שהעמקת יחסי הגומלין בינם לבין ההורים עשויה לספק להם סיוע מעשי וגם תמיכה רגשית, אשר תפחית את שחיקתם המקצועית.

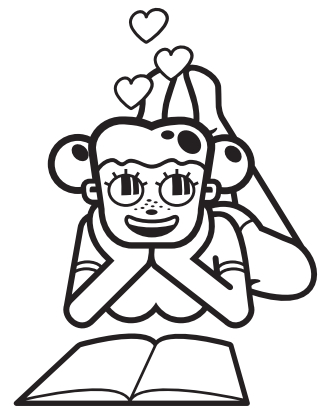
הניצוץ שהפך לבעירה

מחקרים מצביעים על מספר גורמים עיקריים שתורמו לגידול מעורבות ההורים בחינוך.

☑ הראשון שבהם הוא **תהליך החשיפה** לתקשורת. הטלוויזיה הביאה להגברת הידע והמודעות של ההורים בצורך במעורבותם בנעשה בבית הספר והדגישה את חשיבות מעורבות זו.

☑ **השכלה ומודעות** - ההשכלה הגבוהה יותר של ההורים הביאה אותם להכיר בחשיבות מעורבותם בחינוך. הם נעשו מודעים הרבה יותר להשלכות החיוביות שיש למעורבותם בתהליך החינוכי, ולמדו שאת החינוך יש להתחיל זמן רב לפני הכניסה לבית הספר. הם למדו לדעת שהגברת מעורבותם בתהליך החינוכי, עוזרת לילדים ומשפיעה לחיוב על הישגיהם בלימודים.

☑ **תחרותיות והישגים** - ככל שחדרה בקרב ההורים ההכרה שהחינוך הוא המפתח להצלחה בחיים המודרניים, כך גברה מעורבותם בחינוך. עם השנים גוברת התחרותיות בהישגיות בקרב התלמידים וההורים. כמו כן גברה ההכרה בחשיבות החינוך כגורם של מוביליות ויוקרה תעסוקתית וחברתית, וההורים לא

”הכול מתחיל בבית” זו לא רק שורת המחץ של פסיכולוגים אנליטיים. מעורבות הורים בחינוך הינה תהליך אוניברסלי דינאמי ההולך ותופס תאוצה בשנים האחרונות במדינות רבות בעולם. מחקרים מעידים, כי מעורבות ההורים רחבה ומשמעותית ושיתוף הפעולה בינם לבין המורים בתהליך הלימודי, משפרות את הישגי התלמיד ואת התנהגותו.

המוטיבציה של הצוות החינוכי.

☑ **משמעות** - פעילות ההורים חייבת להיות משמעותית לכל הצדדים, כולל התלמידים. אם לא כן, אין שיתוף. דרושה מעורבות רגשית והשקעה, שהיא בת חשיבות גם למשקיע.

☑ **הדדיות** - השיתוף דורש איזון בין הצדדים.

☑ **חלוקת אחריות** - חלוקת אחריות בביצוע, בהצלחה ובכישלון - היא התנאי החשוב ביותר להצלחת השיתוף. במציאות קיימת אסימטריה בין בית הספר לבית ההורים. השיתוף מתרחש בבית הספר, ולכן המורים חשופים יותר ופגיעים יותר, בעיקר שהם 'בעלי הבית' בבית הספר. המורה זקוק לביטחון להצלחה בעבודתו, ואסור ששיתוף ההורים יפגע בביטחון ובאוטונומיה שלו בבית הספר. מצד שני אסור לשכוח שגם המשפחה היא אוטונומיה, ועל בית הספר לכבדה ולא לדרוש מההורים דרישות הפוגעות באוטונומיה זו.

על מנת להימנע מקונפליקטים או להקלותם, יש למצוא איזון בין עקרונות השיתוף, כפי שצוינו לעיל. שיתוף הורים הוא תהליך המוזן ומטופח תוך התמודדות עם נושאים השונים במחלוקת, ולא תוך בריחה מעימותים. שיתוף הורים יכול לשפר את איכותו של בית הספר לטובתם של הילדים, שסביבם או למענם מתרחש התהליך.

קיים קשר הדוק בין דפוס הקשר הורים ומוסדות החינוך, ובין תחומי מעורבות ההורים. ככל שהקשר פתוח יותר ורמת התקשורת גבוהה יותר ומאפשרת רמת מעורבות גבוהה יותר, כך תחומי המעורבות של ההורים רחבים ומהותיים יותר לתפקוד בית הספר.

משהו אישי

לא קוסמים, ותמיד איך שלא נהפוך את זה - "הדשא של השכנים ירוק יותר", מה שאני מנסה להגיד הוא שצריך זמן, צריך סבלנות כדי לראות שינוי ולפעמים זה לוקח שנים, אנחנו - הקהילה צריכים לדעת בינתיים קצת לפרגן ולעודד.

אני בתחושה טובה שיש על מי לסמוך, יש חדר מורים טוב, יש הנהלה טובה עם ביקורת כזאת או אחרת, אנחנו מקבלים תשובות טובות מבעבר. האמון שאנחנו זקוקים לו הן מההנהלה והן מהמורים יבוא כשאנחנו נחליט לא לוותר, להיות יותר מעורבים, לנסות לעזור בפתרונות וכמובן ברוח טובה. רק כך נוכל לתת לילדים את מה שבאמת אנחנו רוצים.

אני יכול להגיד שמי שקשור יותר למערכת החינוך ונמצא בה קצת יותר מאחרים רואה שאנשים רוצים באמת לעזור. יש דחיפה חזקה מראש המועצה, ומנהל מחלקת חינוך ליישום התהליך ולשיפור פני מערכת החינוך. אנחנו כקהילה צריכים לתת כתף למוסד הזה - בסופו של יום הילדים שלנו שם וזה הדבר החשוב לנו ביותר.

לסיום יכול להיות שאני "שבוי" של המערכת אבל בצדק, יש לי הנאה צרופה מכל ביקור שלי בבניין, יש לי תחושה, עם כל הביקורת שיש, שנעשים דברים איכותיים, יש תקשורת שונה אך בריאה יותר ויש חיוך על פני הילדים. יש רצון לבוא, לדעת חינוך וגם לא פחות חשוב - ללמוד.

שגיבא קליין, ועד הורים תיכון

לפני כמה שנים טובות התקשרה אלי משהי מפארן ושאלה: "אתה מוכן לבוא לוועד הורים תיכון?" אמרתי לה: "מה לי ולזה? אצלנו בבית האישה אחראית על החינוך. אני כשהייתי חייב, לא ביקרתי שם, אז עכשיו?" כל מי שידע על איזו גברת אני מדבר יודע שהתשובה השלילית לא באה בחשבון ואני נשאבתי למערכת. נכון להיום, אחרי שלפחות בזמני התחלפו ארבעה מנהלים בתיכון, אפשר להגיד שיש איזו יציבות ולאט לאט רואים שיש על מי לסמוך, ושינויים - הם באים לרוב בתהליך ולא בהפיכה. אם אנחנו רואים איזה גרף מול העיניים - אז הוא בעליה ועליה טובה.

אני יכול להגיד שהאתגר והיכולת לשנות דברים במסגרת הנוכחית במערכת החינוך הוא עצום, יש היום אטמוספירה טובה שנותנת יכולת לגשת, יכולת לתקשר, וגם לפעמים לראות הישגים שמושגים בגלל שאתה שם, כל הדברים הללו לא קורים סתם, אלא רק בגלל החופש שנותנת מנהלת בית הספר וההנהלה שלה לגורמים חיצוניים כמו ההורים להיות שם ולהשפיע.

בתקופה האחרונה כשאני רואה ושומע ולפעמים נמצא בפנים, וחש את ה"בלנדר" שמייצר חינוך, אני מבין כמה זה לא טריוויאלי וכמה אנחנו ההורים רחוקים ממה שקורה בשעות שהילדים שלנו נמצאים במשכן הזה. בשנתיים האחרונות החלטנו בוועד הורים כי לא רק הילדים הם בפקוס אצלנו, אלא גם המורים. צריך לדעת שהם - המורים

תהליך קהילתי בחינוך ראיון עם גלעד בבצ'ק - המכון לחינוך דמוקרטי

הספרות החינוכית העכשווית עוסקת כיום, בשינוי פני בית הספר ה"מסורתי" והפיכתו למוסד חינוכי אוטונומי מחד ושיתופי מאידך. תופעת מעורבות ההורים בבתי הספר כבר אינה שאלה של לגיטימציה, אלא תופעה קיימת, והמדיניות החינוכית אף מעודדת אותה. תופעת המעורבות ההולכת וגדלה של ההורים באה לידי ביטוי לא רק בכמות, אלא גם באופי המעורבות. הרעיון הבסיסי העומד מאחורי המודל, הוא הניסיון ליצור דיאלוג אמיתי. הקשר הטוב ויחסי הגומלין בין בית הספר להורים הוא המפתח לחינוך הטוב והמרכיב החשוב ביותר המבחין בין בתי ספר טובים לבתי ספר פחות טובים, הוא התייחסותם של המורים אל ההורים ושל ההורים אל המורים.

פורומים מובילים (צוות מוביל, פורום עובדי הוראה, שולחן חינוך, פורום נוער אזורי).

2. יצירת חזון ותוכנית אב עתידית רצויה.
3

הבניית תוכנית עבודה רב שלבית המובילה את האזור מהמצב הנוכחי למצב הרצוי. סיכמנו כי מתחילים את הפיילוט במוסדות החינוך כבר משנת הלימודים תש"ע.

הגדרנו לעצמנו מספר מטרות על שלאורן נבנה התהליך:

✓ להרחיב את סל האפשרויות לכל תלמיד.

✓ ליצור מצפן לחזקות האזוריות המגדירות את ייחודיות האזור

✓ להבנות רשת אזורית מחברת בין קהילה למוסדות חינוך.

✓ להציע למידה חווייתית, מעמיקה, בדרכים מגוונות ולעורר "חדוות למידה".

חזון חינוכי-חברתי אזורי והמשכו בבניית תוכנית עבודה רב שלבית להובלת שינוי והתאמה שיסתכמו לתכנית אב כוללת לשנים הבאות. תהליך קהילתי זה נערך בסיוע משמעותי של הסוכנות היהודית - שותפות 2000.

בחירת המכון לחינוך דמוקרטי כליווי התהליך נובעת מהיותו גוף מוביל כיום בארץ בהובלת תהליכי שינוי ברשויות מקומיות, יישובים וגופים חברתיים, ועשייתו כוללת שימוש בכלים דמוקרטיים של שיתוף הקהילה והמעורבים באזור, יצירת שינוי בהסכמה רחבה והרחבת החשיבה הקיימת בחדשנות חינוכית.

גלעד בבצ'ק, מנכ"ל משותף במכון לחינוך דמוקרטי מסביר על התהליך: התהליך נבנה צעד אחר צעד וכלל 3 שלבים עיקריים:

1. מיפוי והיכרות עם שדה הקהילה והחינוך (פורמאלי ובלתי פורמאלי) וגורמים משיקים באזור. נפגשנו עם כ-150 מאנשי האזור ולאט, לאט נוצרו

מערכת החינוך רואה את ההורים כשותפים מלאים בתהליך החינוכי המתרחש בבית הספר. בהיותם ההורים האפטרופוסים החוקיים של ילדיהם מוטלות עליהם האחריות לקידום החינוכי והחברתי האופטימאלי. מכיוון שחלק ניכר מעבודת החינוך מתרחשת בבית הספר, טבעי הוא שהורים מבקשים להיות מעורבים במתרחש בין תחומי. להורי התלמידים משאבי ידע וניסיון העשויים לשפר ולהעשיר את עבודת המוסד החינוכי.

לפני כשנתיים, החלה קבוצת הורים בערבה לקדם תהליך במסגרתו נבחנו סוגיות בתחום החינוך באזור. בהמשך לכך ובהתאם להחלטת מליאת המועצה, התחלנו בקיץ 2009 בתהליך קהילתי בחינוך כליווי המכון לחינוך דמוקרטי. העובדה כי הטריגר לעניין הגיע דווקא מההורים ומהקהילה, היווה "אור ירוק" לבשלות הקהילה ונתן דחיפה וזינוק משמעותי. התהליך כלל בשנה זו יצירת

הידעת?

**המכון
דמוקרטי עוסק
בהקמה ובשינוי**

**מוסדות חינוך ומערכות
למידה ובליווי אזורי תוך
מיקוד בחדשנות חינוכית -
חברתית - ערכית בישראל
ובעולם.**

חזון המכון

**לפתח ולהוביל מיזמים
המקדמים את התרבות
הדמוקרטית ומחנכים
לערכיה. תרבות דמוקרטית
מאפשרת לייחודיותו של
כל אדם בקהילה לבוא לידי
ביטוי, מעוררת אקטיביזם
חברתי, מקדמת שיתוף
פעולה בין בני אדם, מטפחת
יחסי גומלין בינם לבין
הקהילה וסביבת חיהם
ובדרך זו שואפת ליצירת
חברה שיוויונית, צודקת,
צומחת ובת-קיימא.**

בתום שלב המיפוי וההיכרות נוצרה
הסכמה על חזון תחום החינוך הקהילתי
בערבה. חזון זה כלל:

✓ מערכת החינוך בערבה תהווה כר
לצמיחה אישית של כל ילד, בדגש על
תחומי החוזק שלו, באופן שיביא לידי
ביטוי את הייחודיות האישית ויסייע לחיזוק
הדימוי העצמי שלו, העצמת יכולותיו,
וביסוס מסוגלותו האישית המיטבית.

✓ מערכת החינוך תחתור להגברת ערך
הלמידה כמוקד להתפתחות וצמיחה
לצד הישגים לימודיים וחינוכיים גבוהים.
בכך תעודד המערכת ליצירת אקלים
המעודד מיצוי היכולת האישית הן של
התלמידים והן של המורים.

✓ החינוך ישים כמצפנו לראות את
תלמידיו ואנשיו כשלמים ובכך, תפקידה
של המערכת לסייע לפתח את תלמידיה
ואנשיה כך שיראו כעולם שלם לו יש
לתת מענה.

✓ מימוש החזון יפעל לפיתוח מערכת
יחסים תומכת, בונה, מעורבת ומשתפת
של קהילת ההורים עם מערכות החינוך
להצעת התהליכים החשובים ויצירתם
לתנופת מערכת החינוך.

גלעד בבצ'וק

**מנכ"ל משותף במכון לחינוך דמוקרטי, מנהל חלוץ
חינוכי - בתי ספר פורצי דרך, כחממה להכשרת
מנהלים. מייסד.**

**התוכנית האקדמית במכון
לחינוך דמוקרטי - החממה
ליזמות חינוכית חברתית
ומלווה תהליכי שינוי ברשויות
ובבתי ספר. חלומי:**

- לחיות על שפת הים עם המשפחה
- לשנות את עצמו כל פעם קצת -
ואז גם מסביב
- לנווט בלי קושי
- להיות מחולל של טוב

אנו מאמינים שכדי להצליח לראות בכל ילד עולם שלם, כך אנו רואים בכל מורה עולם שלם. מתוך תפיסה זו ומתוך הבנה כעושר אישי (העשרה, לא כסף...) מוביל לעושר מקצועי, נבנתה תוכנית העצמה, הכשרה והתפתחות לכל אנשי מוסדות החינוך הכוללים את צוותי הגננות, מורי בתי הספר היסודי והתיכון וכן את צוותי המתנ"ס והמרכז הטיפולי. מטרות התוכנית:	✓ פיתוח צוותי ההוראה הקיימים ✓ כמובילים שינוי במערכות הקיימות והמתפתחות.	✓ חקלאות ✓ הומניסטיקה ✓ מדע וסביבה ✓ טיפול ותרפיה
פיתוח מקצועי והעצמה אישית לעובדי הוראה שיגברו על הריחוק הפריפריאלי המונע מהם למידה סדירה (נסיעות, מרחק וכו').	בתהליך המיפוי, ניסינו לאתר תחומי חוץ אזוריים, המהווים את ייחודו של האזור אשר דרכם נוכל לפעול ללמידה חינוכית-קהילתית. זאת, מתוך ראייה כי עושר מקצועי מוביל לעושר לימודי. למעשה, ריכזנו את אפשרויות הלמידה מכל המומחים המקומיים בתחום הכוללים אנשי מקצוע, גופים ומוסדות. האפשרויות מציעות תוכנית למידה מתפתחת מגיל גן ועד מבוגרים באופני למידה מגוונים, החל מקורסים בני שנתיים וחצי שנתיים, סדנאות יומיות וחד פעמיות ועוד...	אנו רואים יתרונות ללמידה בתחומי חוץ אזוריים ובהם:
הכשרה שתקדם יחסי מבוגר ותלמיד במוסדות.	גיבשנו כ-7 תחומים כאלו:	✓ הרחבת סל האפשרויות הלימודיות במטרה לתת מענה לכל תלמיד לפי עניינו וצרכיו.
יצירת בסיס ידע ושפה חינוכית משותפים לכלל צוותי ההוראה שיאפשר תמיכה וביצוע של תוכנית האב לעיצוב מתחדש של החינוך בערבה.	✓ אומנות ומלאכת ידיים ✓ תנועה ✓ תיירות ויזמות מקומית	✓ איגום המשאבים ושיתופי הפעולה בין המוסדות - מכפיל כוח לחינוך!
הכרות עם תפיסות ויזמות חינוכיות חדשניות		✓ תוכנית למידה מתפתחת הקושרת בין המוסדות ואינה 'מפלחת' את התלמידים.
		✓ הכנסת אפשרויות בחירה לתלמיד, ולמידה לפי אזורי חוץ אישיים להצטיינות אישית של התלמיד.
		✓ אפשרויות למידה מגוונות יותר לתלמיד ולמורה הפורצות דרך חינוכית, לעורר את חדוות הלמידה.

הידעת?

המכון לחינוך דמוקרטי עוסק בהקמה ובשינוי מוסדות חינוך ומערכות למידה ובליווי אזורי תוך מיקוד בחדשנות חינוכית - חברתית - ערכית בישראל ובעולם.

חזון המכון

לפתח ולהוביל מיזמים המקדמים את התרבות הדמוקרטית ומחנכים לערכיה. תרבות דמוקרטית מאפשרת לייחודיותו של כל אדם בקהילה לבוא לידי ביטוי, מעוררת אקטיביזם חברתי, מקדמת שיתוף פעולה בין בני אדם, מטפחת יחסי גומלין בינם לבין הקהילה וסביבת חייהם ובדרך זו שואפת ליצירת חברה שיוויונית, צודקת, צומחת ובת-קיימא.

איידיק 2010 בערבה התיכונה

הערבה התיכונה תארח ב-13.4.10 את הכנס הבין לאומי לחינוך דמוקרטי (International Democratic Education Conference) שיעסוק בחינוך הרלוונטי למאה ה-21.

מדובר באירוע שנתי של הקהילה הבין לאומית לחינוך דמוקרטי המושך אליו מידי שנה משתתפים מכל רחבי העולם העוסקים בחינוך וביניהם ראשי ערים, קובעי מדיניות חינוכית, אנשי אקדמיה, מנהלי בתי ספר, מחנכים, בוגרי חינוך דמוקרטי ואף תלמידים. בכנס, שיערך ביוזמת המכון לחינוך דמוקרטי, יוצגו כיוונים, דילמות כמו גם חשיפה למודלים פורצי דרך שפועלים כיום מכל רחבי העולם. "המעגל הבין לאומי כמנוע צמיחה מקומי" - כיצד להיעזר בלמידת מודלים מצליחים מכל רחבי העולם כדי להאיץ התפתחות מערכת חינוך מקומית. הכנס מתבצע בגישת "המעגלים" (כנס בגישת 360 מעלות הוא כנס שמפגיש את כל השותפים במעשה החינוכי - מתלמידים ועד שרי חינוך). הביקור בערבה יחשוף את המבקרים לשינויים שחלו בשנה האחרונה ולאתגרים בחינוך עימם מתמודד האזור.

משתלם לי השתלמויות לצוות ההוראה

כחלק מהתפיסה הכוללנית של חינוך בקהילה, אנו מקיימים מערכת השתלמויות לקהילה ולעובדי ההוראה. ההשתלמויות, מעבר להיותן מעצימות ומעשירות אישית ומקצועית, מהוות גם מפגש בלתי אמצעי של הצוותים במוסדות השונים.

מטרות התוכנית:

- * לפתח תרבות הוראה-למידה מכוונת לפרט.
- * להפעיל אסטרטגיית חינוך-הוראה-למידה ממוקדת בפרט.
- * לעצב סביבה לימודית תומכת.

השתלמות (SML (self manager learning

ה-SML הוא כלי למידה חדשני, לצורך העצמה אישית ומקצועית ומונחה על ידי מנחה מקצועי. מדובר במתן כלים לניהול זמן וכלים בתכנון הוראה מותאמת ילד.

השתלמות הגיל הרך

צוות הגיל הרך השתלם במשך יומיים בתל אביב, ביום הראשון הגננות ביקרו בחולון בגני סיפור ובחדר שנוצלנד - חדר תחושת גיל הרך בחולון. ביום השני נפגשנו בסמינר הקיבוצים למפגש נוסף.

סיכום ההשתלמות ייערך בפסח ביום מרוכז בערבה. הערך המוסף של ההשתלמות היה מפגש צוות מרוכז ואיכותי ויצר גיבוש ואחוזה בין הגננות.

למידה תוך כדי תנועה | ראיון עם אפרת שחר - רכזת המרכזים

"השפה היחידה להבנת דברים מסוימים היא חוויה ישירה. יש חוויות שפשוט לא ניתן לתרגם. חייבים לגעת בשביל לדעת", כך לפי טום בראון.

אפרת שחר, רכזת המרכזים בראיון גלוי על הרעיון, שלבי הביצוע, הבקרה שבדרך, הניסוי והטעייה והעיקר - החשיבה וההיגיון שמאחורי כל שלב. בשורה התחתונה, היא אומרת "כולנו באותו הצד. כולנו רוצים שהילדים יהיו מאושרים ויצברו חוויות חיוביות".

בתום שנה וחצי של עבודה מאומצת בשיתוף רבים מתוך הקהילה, בהנחיית נציגי המכון לחינוך דמוקרטי, התגבשה תוכנית קהילתית בחינוך כאשר רעיון המרכזים או מרכזי החוזק הוא אחד מתוצריה. בשנת הלימודים הנוכחית הוחלט על הפעלתה של תוכנית הרצה (פיילוט) אשר תשקף את השינוי בדפוס החשיבה החינוכית בהקשר של העצמת הלומד בתוך המערכת שבה הוא פועל. זאת, בדמות ייסודם של מרכזי העשרה תומכי למידה בכל מסגרות החינוך הפועלות באזורנו. מרכזי החוזק נבנו בהתאמה למסגרות השונות בהן הם יופעלו, על ידי הצוות הניהולי והפדגוגי של כל מערכת חינוך.

החשיבה החינוכית העומדת בבסיס הקמת מרכזים אלה הינה:

■ ההכרה שהמטרה יכולה להיות מושגת גם בדרכים לא קונבנציונאליות המוכרות לנו היטב במוסדות הלימוד.

■ פתיחת תהליך הלמידה, בכל הגילאים, למגוון של אמצעי הוראה, של חוויות למידה והתנסויות, תורמת לפיתוח כישורי למידה חיוניים, התומכים ביכולתו של הלומד לקנות ידע ספציפי.

■ על ידי חיבור התלמיד לנקודות האור והחוזק שלו. למקום המסקרן אותו, למקום בו יוכל להביא את כישוריו האישיים - מרכז החוזק שלו - לידי ביטוי עצמי, נוכל להביא את התלמיד לחיזוק האמונה העצמית שלו ביכולותיו וברגע שיבסס תחושה זו, יוכל לפרוץ ממרכז זה בו הוא מרגיש בטוח אל מחוזות חדשים / נוספים ולהתחיל תהליך זה מחדש.

■ התפוצצות הידע ואוטוסטראדת המידע המאפיינים את עידננו מחייבים הורים ואנשי חינוך לעבור מתפיסת "המחנך היודע-כל המקנה ידע" לתפיסת "המחנך המתווך והמבנה ידע". כשאנו אומרים שילדינו חכמים מאתנו, פירוש הדבר שהם חשופים לגופי ידע עצומים שלא היו נגישים לנו בעבר. עם זאת, חובתנו כמחנכים לתת

בידיהם את הכלים לעשות שימוש ביקורתי, מושכל ויצירתי בגופי ידע אלה.

■ מורה המזוהה עם הערכים והאני מאמין הבית ספרי, המתחדש וחש משמעותי במקום עבודתו יוכל להגיע למיצוי יכולותיו והוראתו תהיה איכותית ומשמעותית.

■ למידה בעולם משתנה. בית ספר חייב להתאים עצמו למציאות המשתנה חדשות לבקרים, להיות דינמי ורלוונטי לחיי התלמיד.

מדובר בתהליך ארוך ומורכב שגרר בצידו לא מעט תהיות ושאלות שהצריכו אותנו לעצור פעמים רבות ולשאול "מכאן, לאן?"

ייחודה של התוכנית היא שיתוף הקהילה, גיוס אנשים מן הקהילה וחיבורם למערכת הבית ספרית. כל מגויס מומחה בתחומו.

20 מורים מלמדים כיום במרכזים, חלקם מורים מתוך מוסדות הלימוד שנתנו

התלמידים לקורסים השונים.

מדובר בתהליך ארוך ומורכב שגרר בצידו לא מעט תהיות ושאלות שהצריכו אותנו לעצור פעמים רבות ולשאל "מכאן, לאן?". המורים במוסדות החינוך הם חלק מהתהליך ומהווים שגרירים במעגל הראשון. אחת המסקנות שלנו היא שצריך לשתף אותם יותר, אפילו אם אינם מורים במרכזים. אנחנו נשפר נושא זה ואני בהחלט מצפה לעבודה עם חדרי המורים ובטוחה שנזכה לשיתוף פעולה.

מהווה עבורם נקודות ריכוך נוספות המקלות על המעבר לכיתה א' ומאידך גיסא, היה חשוב לצוות לתהליך מורות ותיקות ומנוסות שידענו שאיתן אנחנו בהחלט יוצאים לדרך מאתגרת ומורכבת.

בבית הספר התיכון הופעלו השנה שני מרכזי חוזק לכיתות ז'-ט':

■ מרכז תנועה לתלמידי כיתות ז'-ט', שיתחלקו לקבוצות הטרוגניות, לפי בחירת התלמידים.

■ מרכז יצירה שיפעל בימי רביעי וחמישי. מרכז המיועד לכיתות ח'-ט'.

התוכנית בתיכון נבנתה בהדרגה תוך בחינת בשלות המערכת תוך כדי. במהלך החודש הראשון ללימודים פעלו מרכזי החוזק בחטיבת הביניים כתוכנית חשיפה, שאיפשרה לתלמיד להכיר את מורי הקורסים ולהתנסות בפעילות. מחנכי הכיתות הקדישו שעות מחנך לתהליך הבחירה וקבלת ההחלטות, זאת על מנת לתת בידי התלמידים כלים לביצוע בחירה מושכלת והבנת האחריות הנגזרת מהבחירות שאנו עושים בחיינו. התלמידים בחרו קורס אחד במרכז התנועה ושני קורסים במרכז היצירה ודירגו את בחירתם לפי סדר עדיפויות, ברוח זו שובצו

לנו להציץ לתוך עולמם ולגלות שיש להם תחומי התמחות נוספים מלבד התחום הפורמלי. כך, גילנו, שהמורה לגאוגרפיה הוא גם מומחה בקרב מגע ומורה נוספת היא אומנית בחדר, ועוד ועוד... מורים נוספים הם מומחים מתוך הקהילה בתחומי התנועה, הספורט, האומנות, הסביבה וכו'.

המשותף לכל מורי המרכזים הוא הסקרנות, הרצון להיות חלק מתהליך, בעלי רצון לתרום לקהילה. יש גם כאלו שעבורם מדובר בתיקון חוויה פרטית מימי התלמידאות שלהם. תיקון לחוויה שלילית. האתגר הגדול היה לשלבם במערכת.

מורי המרכזים מחוייבים לתהליך ולהוראה כמו כל מורה אחר. ברוח זו, הם נדרשים למטלות הוראה כמו השימוש במערכת משוב בית ספרית. הם מורים לכל דבר והשיעור שלהם הוא שיעור לכל דבר.

בבית הספר היסודי הוחלט על תוכנית תומכת למידה מה שמוקנה בכיתה דרך המורות, מקבל תמיכה גם במרכזים ומתנהל בסבבים (3 מרכזים - יצירה, מוזיקה ותנועה, סביבה). לא בכדי נבחרו לתוכנית ההרצה תלמידי כיתות א'. מחד גיסא, רעיון המרכזים

בדרך להגשמת החלום מרכזי החוזק בכיתות א'

בהתחלה, המרכזים פעלו בו זמנית באותן שעות ל-2 הכיתות. הכיתות חולקו ל-4 בערבוביה. שלוש קבוצות אורגנו בשלושת המרכזים וקבוצה רביעית נחלקה לחצי ויכולנו, מחנכות הכיתה, לעבוד באופן אפקטיבי עם קבוצה מצומצמת של תלמידים. למרות שכך, לאחר מספר ניסיונות, הרגשנו שזה לא נכון, בעיקר לתלמידים. ההפסד גדול על הרווח, אותם תלמידים חוזרים אלינו לעבודה בקבוצות קטנות רק אחרי זמן רב ונוצרים פערי ידע. נפגשנו עם נציגת המכון לחינוך דמוקרטי, דפנה, ומתוך הכרת השטח, נעשתה חשיבה מחודשת והוחלט על מתכונת מחודשת לעבודה.

הורדנו את ערבוב השכבה וכל כיתה מחולקת כיום ל-2 קבוצות. חצי כיתה עם המחנכת וחצי שני בפעילות במרכז. בשעה שלאחר מכן מתחלפים. זה מאפשר לנו לעבוד עם חצי כיתה ולהגיע ליותר תלמידים ברמה האישית. באופן זה, ולמרות שלא זו הייתה מטרת המרכז, אנחנו מתמודדות בצורה נוחה עם היות הכיתה ברוכת תלמידים.

המרכזים מתקיימים בימי שני, שלישי וחמישי - 6 שעות שבועיות במרכזים אבל מכוון שהכיתה מחולקת לחצי כאשר חצי שעה עם המורה, בפועל מקבלים התלמידים 3 שעות שבועיות במרכזים - שעה אומנות, שעה מוזיקה ושעה סביבה. בשלב זה אנחנו נערכות תוך הפקת לקחים משנה זו לשנה הבאה, לעליית הילדים לכיתה ב'.

מקצה שיפורים

בתחילת הדרך, הן מודות בכנות ויושר, תחושתנו היתה שאין הבדל בין שיעור מקצועי רגיל לשיעור של המרכז. ניסינו לחפש את הדרך כך שהלימוד

צילום: דליה מעוז

שרון דגן ורותי פימה הן בדיוק המורות שכל הורה היה רוצה שאיתן יפתח הילד שלו את יום הלימודים, בעיקר בכיתה א'. השנה הן התמודדו עם שלל אתגרים כמו מנהלת חדשה, פיילוט מרכזי החוזק ומחזור כיתות א' המונה 66 זאטוטים ומוגדר כגדול ביותר שהיה בערבה בתריסר השנים האחרונות. הן מתקשרות בעיניים, הדינאמיקה ביניהן מצוינת ובשיחה פתוחה הן מספרות על הקשיים שבדרך, על מטרת העל הנשגבת ועל הדרך הארוכה בדרך לחלום. ראיון עם רותי פימה ושרון דגן

האישית ונטיות ליבו לתחום זה או אחר. חמושות באופטימיות זהירה, הן יצאו לדרך להגשים את המטרה. לדבריהן "מדובר בתהליך ארוך שנבנה צעד אחר צעד. אנחנו מרגישות חלק בלתי נפרד מהתהליך, רוצות מאוד שזה יצליח, המטרה נעלה בעיננו".

איך זה עובד?

ישנם שלושה מרכזי חוזק בהנחיית מורה:

- אומנות - הלית שני
- מוזיקה - מיה גרוסמן
- סביבה - גמר להב

מטרת העל של המרכזים היא לאפשר התייחסות לשונות בקרב התלמידים. למידה חוויתית בדרך לא שגרתית שתדע לפתח את המיוחד ולהתחבר לתחומים בהם כל ילד חזק. ילד שיכול לחוות הצלחות ולרכוש מיומנויות של כתיבה, קריאה או חשבון דרך אומנות, מוזיקה וסביבה. המרכזים הוגדרו כמרכזים תומכי הוראה בכל הקשור למקצועות הליבה. הרעיון הוא לחשוף את כל הילדים למגוון תחומי עניין ולאפשר להם התנסות ולמידה במגוון תחומים. בסוף השנה נלבן עם כל תלמיד את רצונותיו, אהדתו והעדפתו

במרכזים יהיה בהלימה לתוכנית הלימודים ויצדיק את כינויו 'תומך הוראה'. ידענו שאם הלימוד במרכזים אינו 'תומך הוראה' הוא לא משרת את מטרת העל ולא יכולנו להרשות לכך לקרות ובודאי שלא להתפשר על כך. חווינו משבר אמצע הדרך והחלטנו לקיים מפגש של מורות המרכזים עם המחנכות - אחת לשבועיים לצורך דיווחים שוטפים, עדכון פעילות, תיאום תוכנית העבודה, עדכון היכן אנחנו נמצאות בשלב הלמידה, לצורך תכנון שבועי משותף בינינו וכמובן לקיים סיעור מוחות - איך מחברים את הלמידה בכיתה לנלמד במרכזים?

לשמחתנו, אנו זוכות לשיתוף פעולה מלא, האווירה היא נעימה בקרב הצוות וכולנו בלמידה תוך כדי תנועה תוך בקרה עצמית. לכן, גם מקצה השיפורים שהצענו התקבל בפתיחות והבנה. ניכר, כי כולנו בחתירה למטרה אחת משותפת וטוב שכך. תמיד היו קשובים לנו והתייחסו תמיד להיערותינו - אפרת שחר, שולה גרפונקל, דפנה מהמכון לחינוך דמוקרטי וכמובן מורות המרכזים - הלית, מיה וגמר. אנחנו חשות פתיחות, נתינה והבנה מצד הגורמים. ההפעלות האחרונות היו מחוברות לנלמד בכיתה. הילדים בעצמם חשו בהבדל וסיפרו על כך בהתרגשות. מחוג או שיעור מקצועי, זה הפך להיות 'תומך הוראה'. המטרה היא להמשיך בכך בשנה הבאה ולשפר עוד.

החלום...

כשהיה מתחם אחד בו יפעלו המרכזים, הילדים יסתובבו בחופשיות ויבחרו את המרכז המועדף עליהם. בזמן זה, המחנכות ילמדו ויחזקו ילדים. אז נאמר - השגנו את המטרה (...וגם אז נחפש תמיד איך להשתפר).

מרכז ידע מאת עודד קינן

כמה פעמים קרה לכם שקראתם ידיעה מדעית בעיתון ולא היו לכם את הכלים להבין או להעריך את חשיבותה? כמה פעמים שמעתם בחדשות על טכנולוגיה חדשה וחדישה ולא הבנתם במה בדיוק מדובר? אנו חיים בתקופה בה טכנולוגיות חדשות ותיאוריות מדעיות פורצות דרך, משתנות ומתפתחות חדשות לבקרים, ואנו כבר לא יכולים לעמוד מן הצד מבלי לרכוש את הכלים להתמודד איתן.

מרכז החוזק למדע טכנולוגיה וסביבה אשר מוקם בימים אלו במסגרת התכנית הקהילתית בחינוך מתיימר לספק את הכלים המדעיים והטכנולוגיים, שבעזרתם יוכלו כל הילדים להתמודד עם גל המידע והידע השוטף אותנו מדי יום.

מעניק לתלמידים כלים חשובים להתמודד עם ידע מדעי וטכנולוגי, ומחנך לערכים סביבתיים ולחשיבה ברת קיימא: בוסתן שיטים, פרויקט מדע לכל, מרכז סביבה לכתות א', מנהיגות ירוקה ופעילות שמירת טבע (שח"ק ירוק) בחטיבת הביניים, ומגמות לימוד מוצלחות בביוטכנולוגיה וכימיה בחטיבה העליונה הם רק חלק ממה שקיים בשטח. מטרתנו היא לאגם את כל המשאבים הללו, לקשר ביניהם ולהיעזר בהם על מנת להקיף כל תלמיד ותלמידה בבית הספר כך שיקבלו את הכלים לחקור ולהתפתח דרך מגוון גדול של דרכים. במידה ונוסיף לפרויקטים אלו גם את כוחם של הגורמים המקצועיים בקהילה ובמועצה - היחידה הסביבתית, מו"פ ערבה תיכונה - תחנת יאיר, מרכז מדע ים המלח והערבה - שלוחת חצבה, בית ספר שדה חצבה, מדענים, חוקרים וחקלאים עצמאיים, נקבל פוטנציאל

במסגרת התהליך הקהילתי בחינוך, שמנסה לתת פתרונות למצב זה, הוחלט גם על הקמתו של מרכז מדע, טכנולוגיה וסביבה. מטרתו של המרכז היא לשמש כמסגרת למידה רציפה, רב גילאית, ורב תחומית, אשר תחזק את יכולות החקר ויכולות הלמידה של הילד, מגיל גן חובה ועד סיום בית הספר התיכון. הלמידה תתקיים בשילוב מלא עם תכני הליבה הנלמדים בבתי הספר.

על מנת להקים את המרכז, התחלנו השנה בתהליך למידה והיכרות עם פרויקטים, מגמות לימוד, ואנשים בקהילה אשר קשורים לנושאים שילמדו במרכז. נדהמנו לגלות עד כמה עשירה הערבה בגורמים אלו ואיזו נכונות קיימת מצידם לשתף ולסייע בהקמת המרכז. כבר היום קיימים בבתי הספר פרויקטים ייחודיים ומיוחדים כשכל אחד מהם, לכשעצמו,

תושבי הערבה נוהגים להתפאר, ובצדק, אודות הטכנולוגיה החקלאית המתקדמת אשר הפכה את המדבר הצחיח, שאף אחד לא האמין שמישהו או משהו יוכל לגדול בו, לחזית החקלאית המתקדמת ביותר במדינת ישראל. ללא היצירתיות, המחשבה מחוץ לקופסה, ההבנה והיישום של חקלאות מתקדמת מבחינה מדעית וטכנולוגית, לא היינו חיים כאן היום. יחד עם זאת, בשנים האחרונות התרחב הפער בין רמת המחקר, הפיתוח והיישום המדעי והטכנולוגי בערבה, לבין החינוך המדעי והטכנולוגי בבתי הספר. המרחק של הערבה ממוקדים עירוניים הקשה עלינו מאוד בחשיפת התלמידים לפעילויות ומוזיאונים, ובמקביל היה קשה לגייס לשורותינו מורים קבועים שיפתחו תהליכי למידה חדשים. הריחוק של הערבה, שנתן את הרוח הגבית לקדמה המדעית באזור, עמד בעוכריו של התהליך החינוכי.

תהליך כזה יוכל להשאיר את הערבה בחזית המדעית והטכנולוגית של ישראל, ויעודד הגעה של משפחות ותושבים חדשים אשר יהיו מעוניינים לתת לילדים שלהם את מה שרק הערבה מסוגלת לתת.

בקרוב תוגש תכנית מלאה ומקיפה להקמתו של מרכז החוזק למדע, טכנולוגיה וסביבה. התושבים יוזמנו לעיין בתכנית ולהעיר הערות. אנו מעודדים כל תושב בקהילה, המעוניין לקחת חלק בתהליך, ליצור איתנו קשר.

בשנים הקרובות נחל בישום התכניות להפיכת המסגרת החינוכית והלימודית בערבה למסגרת שתתן ללומד בה את הכלים להתמודד בצורה יצירתית וביקורתית עם שטף המידע המקיף אותנו היום. מסגרת שתייצר תלמיד סקרן וחקרן אשר שואף לשינוי ויצירה.

התהליך הגדול הזה יתחיל בקטן - ביצירת קשרים בין גורמים שונים במערכת ומחוצה לה, בבניית תכניות לימוד, בגיוס משאבים לבניית מרכז מתקדם ועוד. אך בסופו של דבר, רק

עצום ללמידה יצירתית ומקיפה. תארו לכם שילדיכם מגיע לבית הספר, ואת מה שהוא למד במדעים בכיתה הוא גם חווה בצורה מעשית בבוסתן, מיישם במחקר במסגרת "מדע לכל", עובר קורס בנושא בשיתוף עם גורמים מהקהילה, לוקח אחריות על הסביבה במסגרת טיולים ופעילויות סביבתיות, ובסופו של דבר מציג את התוצר בפניכם, ההורים, ביום חשיפה מיוחד. תארו לכם מרכז מדע - מקום פיזי ובו מעבדות, ציוד מתקדם, בוסתן וחממה, ואז תבינו לאן אנחנו שואפים.

מרכז מדע וסביבה

גן מדע

בוסתן שיטים

מו"פ חקלאי

מו"פ מדעי

מומחים בקהילה

פרויקט "מדע לכל" מאת ד"ר מינה ירום

הגנים ("מדע בגן"), כ- 280 ילדי בית הספר היסודי ("גן מדע"), וכ- 20 ילדים במסגרת של "מועדון לגו" טכנולוגי (מכיתה ד' - תיכון).

שותפות 2000 של הסוכנות היהודית היא התומכת העיקרית בפרויקט (-2004 2009). תומכים נוספים: משרד החינוך והמועצה האזורית, חברת אדום (-2005 UK 2008), הרשות לפתוח הנגב (2008), עמותת "בין השיטין" (2009-2010), מדערום מיסודה של קרן רש"י (-2004 2005), חברת 'רובוטק' ותושבי הערבה.

לסיום, חשוב לציין כי הפרויקט מתקיים הודות לעבודת צוות התוכנית (מינה ירום, לילך גוטפלד וגילה סטון), לעזרת מתנדבים ותומכים מהקהילה (אילה הורוץ ואחרים), לגננות ולמורות שהן שותפות חשובות בהטמעת התכנית, ולבעלי תפקידים במערכת החינוך ובמועצה.

צוות התכנית מפתח ומיישם תוכנית מקיפה, מתקדמת, חדשנית ואיכותית בנושאי מדע וטכנולוגיה. התכנית מתחילה בגן טרום חובה ומיועדת להמשיך עד סיום התיכון. מטרתה להקנות ידע רחב ותובנות של היקום: עולם הדומם, עולם היצורים החיים, מאפייני עולמות אלה, השוני והאחידות שבהם, כיצד הם נוצרו והקשר בין עולם היצורים החיים לעולם הדומם. כמו כן: כיצד הגיע האדם לתובנות אלו? האדם כיצור חוקר וממציא, התפתחותו האנושית והתרבותית יחד עם התפתחות המדע והטכנולוגיה.

הלמידה משלבת חשיבה יצירתית וביקורתית עם חוויה והתנסות אישית, בגישה שרואה בכל ילד אדם צעיר המחונן בכושר חשיבה ולמידה, חקר, סקרנות והמצאה. בשנת הלימודים תש"ע משתתפים בתכנית 138 ילדי

אם ילדיכם מחפשים צבעים באור הנשבר בטיפות המים כאשר אתם שוטפים את האוטו, אם ילדיכם מחטטים בין האבנים ובוהים בסלעים בכל יציאה לטיולי שטח, אם ילדיכם מנסים לגדל עובש בארון או מדברים על יצורים סמויים מן העין - אין אלו סימנים מעוררי דאגה. זהו סימן לכך שהם גדלים באזור הערבה התיכונה ומשתתפים בתכנית חדשנית להעשרה מדעית - פרויקט "מדע לכל בערבה".

הפרויקט החל בשנת 2004 כיוזמה של אקדמאים תושבי הערבה בשיתוף עם מערכת החינוך המקומית. זאת, במטרה לספק פתרון מיידי לצורך הדוחק בהעשרה מדעית לילדי הערבה, תוך הקמת תשתית למרכז לקידום החשיבה היצירתית והחינוך המדעי בערבה התיכונה, ובכך לקדם שינוי איכותי ומהותי, מעמיק וארוך טווח.

גן עדן בתוך כתלי בית ספר מאת דבי רבינס

שני האלמנטים, המדבר והחקלאות, מהווים את עיקר ההוויה של האזור שלנו, המרוחק ממרכזי אוכלוסין צפופים ומתרבות עירונית הנהוגה ברוב חלקי הארץ. פרויקט לימודי הסביבה והקמת הבוסתן נועד לקרב את הילדים לסביבה הטבעית שלהם, להפוך אותם לאכפתיים ומעורבים יותר בכל הקשור לסביבה בה הם חיים. בתי הספר רואים בעבודת כפיים ערך ראשוני והבוסתן מאפשר תרגום המושג הלכה למעשה. הפרויקט הינו חלק מהעשייה החינוכית הקיימת בבתי הספר היסודי והתיכון.

וטרי זזוכים לתשבוחות גם מילדים שבדרך כלל הירקות אינן נמנים על המאכלים האהובים עליהם.

השנה, התכבדנו לארח את ילדי גני החובה המבקרים כחלק מתהליך קליטתם בבית הספר בשנה הבאה.

לכל כיתה מותאמת תוכנית פעילות בבוסתן:

כיתות א'

לומדים פרקים ראשונים בבעלי חיים, עונות השנה, מיחזור ועוד...

כיתות ב'

לומדים את כללי העבודה והופכים להיות שותפים פעילים תוך תשומת לב לנושאים כמו מחזוריות בטבע ועוד...

כיתות ג'-ד'

דגש על שותפות בעבודה והיכרות מעמיקה עם החקלאות בכלל.

כיתות ה'

מבקרים מדי שבוע במו"פ בתחנת יאיר ועובדים בבוסתן על פרויקטים מגוונים הקשורים בבעלי חיים.

כיתות ו'

תוכנית יזמות בשיתוף המורה למדעים גאולה רימון. פרויקט מוצר הכולל את שלבי התכנון, יצור וישום בבוסתן. שיווק המוצר נעשה ביום הפתוח במו"פ.

בנוסף לכל זאת, הבוסתן חובק את הילדים שזקוקים ללמידה בשעות מיוחדות ובקבוצות קטנות, גם כדי ללמוד וגם כדי להירגע ממשימות היום. שערי הבוסתן פתוחים גם בזמן ההפסקות וצוות הבוסתן המונה את דבי רבינס ועמרם מודק נמצאים שם ומקבלים בזרועות פתוחות את הילדים.

הפרויקט משרת מספר מטרות:

- חינוך לאהבה ושמירת הסביבה.
- הרחבת התחום המדעי-טכנולוגי בבתי הספר.
- חיזוק הקשר עם הקהילה החקלאית הסובבת את בית הספר.
- מענה לאוכלוסיית תלמידים בעלי צרכים מיוחדים.

מדי יום חווים הילדים את נפלאות הטבע ונפלאות הבריאה. לא מכבר נולדו לעז תאומים גדיים ומיד חיברנו זאת ללמידה על המלטה, יניקה וטיפול מסור של אם. גורי שרקנים הגיחו לאוויר העולם ומיד חיברנו זאת ללמידה על "חובשי קן" ו"עוזבי קן".

הירקות המבשילים בבוסתן נחתכים מדי שבוע לסלט ירקות עשיר, מגוון

בוסתן "שיטים" במתכונת הנוכחית פועל מזה 5 שנים ברציפות. הבוסתן ממוקם במתחם שהפך ל"גן עדן" בין בית הספר היסודי לבית הספר התיכון. באותו גן העדן - החיים אינם נעצרים לרגע... משולבים בו תאים ומכלאות של בעלי חיים כמו עיזים, תרנגולות, שרקנים, ארנבות פינקים, דגים, מכרסמים ועוד... ולצד כל אלו גדלות בגאווה ערוגות וחלקות חקלאיות שמניבות את ירקות העונה ותפארת מרהיבה של פרחים. לידן, ממוקמות פינות ישיבה ולמידה ופינת בישול שטח בה מתנסים הילדים בבישול ממטעמי הגן.

הרציונל העומד מאחורי הקמת הבוסתן הוא לאפשר לתלמידי בתי הספר מקום פתוח, נעים ומרגיע שבו ניתן ללמוד באופן חוויתי ולא קונבנציונלי מול לוח, ספרים ומחברות.

שמירת טבע וסביבה זו השיטה של הערבה

שנתי שיתרכז בנושא שיטים ושמירת טבע בערבה, כבר בחודשים הקרובים תיבנה תכנית רב שכבתית ורב תחומית בנושא המערכת האקולוגית המדברית בערבה, תכנית זו תוטמע במערכת החינוך החל משנה הבאה.

בנוסף לפעילות שתועבר במערכת החינוך הפורמאלית תועברנה גם פעילויות נטיעות ושמירת טבע ביערות, ויתקיימו ימי פעילות אזוריים לקהילה כולה.

עד כה, בפחות מחודש, ניטעו כבר מאות עצי שיטה חדשים אשר אומצו על ידי תושבים וחקלאים. תושבי הערבה לקחו את נושא נטיעת השיטים במלוא הרצינות, ומתוך תחושת שליחות אמיתית, ואנו מאמינים שעצי השיטה ישובו בשנים הקרובות לתת צל לתושבי הערבה, ומזון ומחסה לבעלי חיים החיים בה ותלויים בה.

וברוח דבריו של יאנוש קורצ'אק- "הדואג לימים זרע חטים, הדואג לשנים נוטע עצים, הדואג לדורות מחנך אנשים" - פרויקט "שמירת טבע וסביבה - זו השיטה של הערבה" הוא פרויקט שביא ימים טובים לסביבה, שנים טובות למערכת האקולוגית, ודורות של תושבים אוהבי טבע וסביבה השואפים לחיים ברי קיימא בערבה.

לסביבה הטבעית הקרובה, ולתת להם את הכלים לתקן במקום שקילקלו. תושבי הערבה, ובראשם פרופסור אמוץ זהבי - ממקימי החברה להגנת הטבע ועמי שחם - מנכ"ל רשות ניקוז ערבה, ששמו לב לתופעת ההתייבשות, הצליחו להלהיב את קק"ל, שרתמה את קק"ל אוסטרליה לתהליך, ופרויקט נטיעת השיטים בערבה יצא לדרך. בתאריך-20.1.2010, בטקס מרגש במעמד נציגי קק"ל, המועצה האזורית, קציני ושוטרי משמר הגבול, חקלאים, תושבים וכל תלמידי בית הספר, ניטעו השיטים הראשונות ונורתה יריית הפתיחה של הפרויקט.

בתקופה שקדמה לטקס עברו תלמידי בתי הספר בערבה תהליך חינוכי אודות חשיבותה של השיטה במערכת האקולוגית בערבה, שבמהלכו למדו אודות השיטה כחלק מהפעילות החינוכית בבוסתן, יצאו לטיול איסוף זרעים, ועברו יום פעילות שלם בבית ספר שדה חצבה ובמו"פ ערבה תיכונה - תחנת יאיר, שבסופו הצטרפו לטקס חנוכת הפרויקט.

תלמידי חטיבת הביניים עברו טיולים בשטח שבהם למדו על השיטים ולאחר מכן עזרו להכשיר את השטח לקראת הנטיעות. תהליך חינוכי זה היווה ניצוץ ראשון לתהליך קהילתי רב

עצי השיטה חוזרים אל הנוף

בטקס חגיגי שנערך במעמד של מנהל מרחב דרום בקק"ל, עמי אוליאל, וראש המועצה האזורית, עזרא רבינס, ובהשתתפות כל תלמידי בתי הספר וחקלאים מהקהילה, ניטעו שתילי השיטים הראשונים בפרויקט "שמירת טבע וסביבה-זו השיטה של הערבה" (אמץ שיטה).

עצי שיטה מסוג שיטה סלילנית ושיטת הסוכך הם העצים השולטים בנופה של הערבה, ומהווים את הבסיס היצרני לכל האקוסיסטמה הייחודית הקיימת בערבה.

בעשורים האחרונים קיימת תופעה של תמותה משמעותית של עצי השיטה ובמקביל כמעט ואין התרבות טבעית שלהם. על פי מחקרים שנעשו באזור יש לכך מספר סיבות, בהן שאיבת יתר של מי התהום, הטיית ואדיות לצורך הכשרת שטחים וסלילת כבישים, ועקירת עצים לצורך בניית שטחים חקלאיים.

פרויקט 'אמץ שיטה' עוסק בלקיחת אחריות קהילתית על הסביבה בה אנו חיים. אורח החיים החקלאי פוגע בסביבה באופן ישיר, ומטרתנו היא לקרב את תושבי וחקלאי הערבה

גן בגן

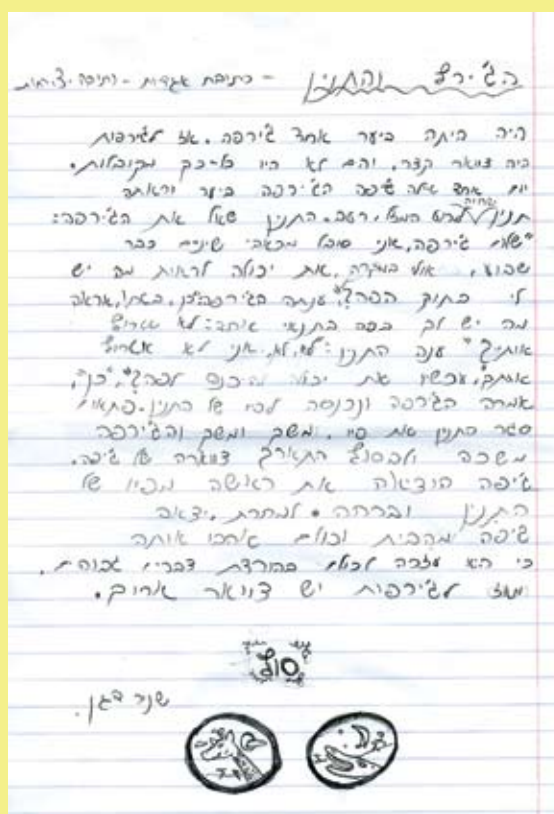
חיים חן - גן סבב ביישובים פארן צופר וספיר

הגיע ממעלה אדומים, עם נסיון בגיל הרך והתמחות במדעים וסביבה. חיים מרחיב את התחום הזה בגנים בהם הוא עובד וזוכה להערצה גדולה בקרב הקהילה כולה.

גלעד יעקבי - גן בגן חובה במושב עין יהב

הגיע מקיבוץ נירים ולמד חינוך במכללת דוד לין. גלעד נקלט בהרבה אהבה, בדרכו המיוחדת שבה את לב הילדים ולא פחות חשוב גם את לב ההורים.

מעלות חיוביות מאת מרב עמית - רכזת הגיל הרך

תוכנית 'מעלות' מתקיימת בחסות אגף הגיל הרך במועצה, המרכז הטיפולי ושותפות 2000 ומטרתה איתור ילדים הלוקים בתחום המוטורי והדרכה בתחום זה ונגזרותיו. הציר המרכזי של התכנית מרכז את המידע ודואג לחבר את אנשי המקצוע בהתאם לצורך. מדובר בכניסה מסודרת ועקבית, לפחות אחת לשבועיים, לכל גן ובהתאם לצורך אף יותר.

התוכנית ממוקדת ב-3 קהלי יעד עיקריים: הצוות החינוכי בגן (הגננות והמטפלות), הילדים וההורים ולכל קהל יעד הוגדרה מטרה ברורה שלאורה פועלים:

צוות חינוכי - גננות ומטפלות:

העצמת גננות בכל תחומי ההתפתחות התקינה, על מנת לסייע בידן להתמקצע בתחום איתור ילדים בעלי צרכים מיוחדים. הגננת מהווה גורם מרכזי בתהליכי איתור, תיאום והתערבות.

ילדים:

איתור מוקדם של קשיים תפקודיים התפתחותיים בתחומים השונים, איתור ילדים בעלי צרכים מיוחדים, הפנייה למשאבים בקהילה, ליווי והמשך טיפול.

הורים:

הגברת השיתוף של ההורים בכל שלבי ההתערבות, יצירת ערוצי תקשורת לחילופי מידע על מצבם של הילדים בכל אחד משלבי ההתערבות. השתתפות פעילה בתהליך קבלת ההחלטות עזרה, הכוונה למשאבים בקהילה והגברת אמון ההורים במערכת.

המרכזת המקצועית של התכנית היא **אורטל ששון חדד**, פסיכולוגית חינוכית התפתחותית, שאחראית על קשר רציף עם המדריכות בשטח ועל ניהול

תקין של התכנית. אורטל מקיימת ישיבות צוות אחת לשבועיים לקבלת משובים והכוונת המדריכות והנחייתן בכל תחומי ההתנהגות הנורמטיבית והחריגה העולים מן השטח. בנוסף, היא מכינה את הילדים לקראת ועדות שילוב והשמה, באחריותה בניית תכנית רב תחומית לילדים עם קשיים וצרכים מיוחדים וזימון ישיבות מקצועיות. הפסיכולוגית מבקרת בגנים לתצפיות ממוקדות בילדים בהתאם לאיתור מוקדם של המדריכה הפדגוגית, קלינאית תקשורת ומרפאה בעיסוק. אורטל מלווה כל ילד מאותר בשיחות הורים, צוות הגן תוך העברת מידע מסודר להמשך טיפול במרכז הטיפולי.

צוות מדריכות התוכנית כולל מדריכות פדגוגיות, קלינאית תקשורת ומרפאה בעיסוק. צוות התוכנית מונה את:

יעל דניאל

מורה לחינוך מיוחד ומדריכה פדגוגית ביישובים חצבה, צופר, ספיר ופארן.

אפרת שחר

מורה, גננת ומדריכה פדגוגית במושבים עין יהב ועידן.

דליה מטמון מרפאה בעיסוק.

רותם לוי היימן

קלינאית תקשורת.

המדריכות הפדגוגיות מבקרות בגן אחת לשבועיים-שלושה, עורכות תצפיות ומנחות את הצוות החינוכי בנושאים רלוונטיים לגן המסוים. המדריכות הפדגוגיות מיעצות בנושאי:

● עבודת צוות (איך לנהל ישיבות צוות,

חלוקת עבודה, פתרון בעיות בעבודת הצוות),

● ארגון הגן (סידור הגן והחצר, בניית סדר יום, ובניית המפגשים),

● תקשורת הורים - הכנת הגננות והמטפלות לשיחות יום ההורים, דרכים להתמודד עם בעיות מול הורים ופניות הורים.

● ליווי בקשיי ילדים - מאפייני הגיל, קשיי התנהגות, פרידות, פתרון מריבות, נשיכות, גמילה, שינה ועוד...

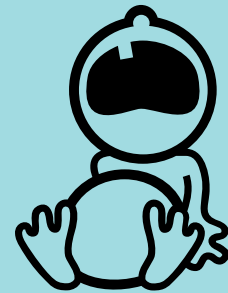
המרפאה בעיסוק מגיעה לתצפיות ממוקדות לצורך מיפוי הילדים פעמיים בשנה, עורכת תצפיות ומנחה את המטפלות בהקשר לתחומי הריפוי בעיסוק, התאמת פעילות לפיתוח מיומנויות מוטוריות (בתחום המוטוריקה הגסה והמוטוריקה העדינה), הגשת חומרי חקר תואמי התפתחות, מתן התייחסות לצרכים תחושתיים של הילדים.

קלינאית תקשורת - מגיעה לתצפיות ממוקדות ומיפוי הילדים פעמיים בשנה, עורכת תצפיות ומנחה את המטפלות בתחום השפתי ונגזרותיו.

צוות תכנית מעלות מימין אורטל הפסיכולוגית יעל ואפרת מדריכות פדגוגיות דליה מטמון מרפאה בעיסוק ורותם לוי היימן קלינאית תקשורת ומרב עמית

עולם הילד מחקרי פיאז'ה

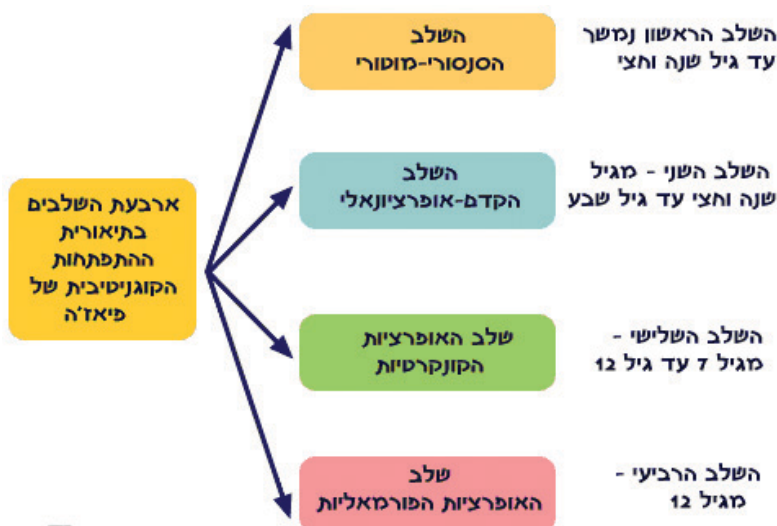
תיאוריית ההתפתחות השכלית (הקוגניטיבית) של הילדים, שנודעה לה ההשפעה הרבה ביותר, היא התיאוריה של ז'אן פיאז'ה. על-פי פיאז'ה, ילדים אינם סבילים (פסיביים) לסביבה. להפך, הם בודקים את הסביבה, מחפשים פתרונות בצורה פעילה, וכמובן - שואלים שאלות.

פיאז'ה התמקד בתהליכים הקוגניטיביים של איסוף הידע ושל עיבודו ולא בידע שהילדים רוכשים. הוא דימה את ההתפתחות של האינטליגנציה להתפתחות הפיזיולוגית התיאוריה של פיאז'ה היא תיאוריה שלבית ובעיקרה ארבעה שלבים עיקריים בהתפתחות השכלית (הקוגניטיבית). בכל שלב הילדים רוכשים מיומנויות מחשבתיות חדשות, המבוססות על השלבים הקודמים. על אף שרצף

השלבים קבוע - לכל פרט יש קצב אישי משלו. כמו כן, יש הבדלים בין-אישיים ובין-תרבותיים במשך כל שלב.

פיאז'ה טען כי יכולת החשיבה שלנו מתפתחת עם הגיל, והיא תוצאה של פעילות גומלין עם הסביבה. הסביבה מרעיפה עלינו גירויים כל הזמן, ואילו אנחנו מגיבים לגירויים אלה, יוזמים, משנים ולוקחים חלק בהתרחשויות בסביבתנו. פעילות הגומלין מובילה ללמידה.

השלב הקדם אופרציונאלי הוא השלב בו ילדינו מבקרים בגני הילדים. גם שלב זה נחלק ל-2: השלב הקדם מושגי המאופיין בגילאי 1.5-4 והשלב האינטואיטיבי המאופיין בגילאים 4-7.

© מטח

כשאמפתיה ואתיקה נפגשים מרכזים הגיל הרך - מאת מרב עמית

חינוך הנוער ועיצובו מתחיל כבר בגיל הגן, הרבה לפני הכניסה לבית הספר. ברוח תפיסה זו, מושקעים בערבה משאבים רבים ותוכניות לימוד לגיל הרך המותאמות לקצב התפתחותו של הילד. לאור זאת, במסגרת התוכנית הקהילתית בחינוך הוחלט כי השנה ישתתפו בפילוט רק ילדי גני החובה בערבה ולא מסגרות מלאות של הגנים.

תכנית 'מעברים-העשרה'

בני אדם מתמודדים עם אירועי חיים שונים, המצריכים גיוס משאבים, אישיים ובין אישיים. גם ילדים נאלצים להסתגל לשינויים ולחווות לחצים ואתגרים. המעבר לכיתה א' הוא שינוי משמעותי לילד. התוכנית עוסקת בפיתוח מיומנויות, הצגת אירועים בחיי הילד בגיל הרך וניתוחם, תוך אינטגרציה של תחומי הידע השונים. הבנה, העמקה והרחבת רפרטואר ההתייחסות והפתרונות, תוך שימת דגש על אמפתיה ואתיקה מקצועית.

מרכז העשרה מהווה מוקד לצוות החינוכי של גני החובה ותומך הן בגננות והן בילדים. הילדים נפגשים עם אנשי מקצוע המאפשרים להם לשפר את יכולותיהם. הם פועלים במרחב מאובזר המאפשר עבודה תהליכית ומרחבית.

המרחב מאפשר לילדים לחוות חוויות ומצבים חדשים, לנטרל מצבים לא רצויים ודפוסי פעילות החוזרים על עצמם כגון ולשפר את ביטחונם העצמי. המרכז מאפשר לגננת לצפות בילדים, בלי להיות מעורבת בתהליך ולהתייעץ עם המדריכות לגבי הילדים ולגבי צרכים מיוחדים. הפעילות מעשירה את הגננות ברעיונות שאותן הן יכולות להמשיך ולפתח בגן. ההעשרה מתמקדת בשלושה תחומי עניין חשובים להתפתחות: תנועה יצירה ומוסיקה. נראה כי ביקורי ההורים מהווים חלק משמעותי בחשיפת התכנית והפגת הפחדים לגבי מעבר הילדים לכיתה א'. הצוות החינוכי רואה חשיבות גדולה בליווי הורים לתכנית ומזמין אתכם שוב להצטרף.

בתכנית 'מעברים', ישנו דגש לסייע לילד להתמודד עם מצב של שינוי, היוצר מצד אחד אתגר, עניין וסקרנות ומצד שני, בעל פוטנציאל של לחץ, חוסר וודאות ותחושת אי ביטחון, במרחב הפיזי והחברתי החדש. בסיס התכנית היא הכרת המסגרת הלימודית, האנושית והמוסדית. חלק מהנדרש מתלמידי בית הספר אינו זר לילדי הגן, גם הם נדרשים להתאים עצמם לדרישות לימוד ולנורמות התנהגות שתבעו דחיית סיפוקים והצנעת הרצון האישי אל מול רצון הקבוצה. הכניסה לבית הספר מעמידה את הדרישות ברמה גבוהה ואינטנסיבית יותר. מכאן, שמטרות התכנית היא שהילדים יכירו את המרחב החדש בבית הספר מבחינה פיזית וחברתית, יכירו את החוקים והנהלים, יכירו את בעלי התפקידים והקשר איתם ויכירו את הקשיים האישיים שלהם עצמם ויתחילו להתמודד איתם. כשיפקדו את בית הספר בשנה הבאה, המקום, המסגרת והאנשים לא יהיו זרים להם.

הרעיון הוא לשלב בין שתי תוכניות קיימות ('מעברים' ו'מרכז העשרה') וליצור תכנית משמעותית אחת המיועדת רק לילדי גן חובה. התוכנית, אליה יגיעו כל ילדי גן חובה מכל הישובים ל-20 מפגשים לאורך השנה, תתבצע בחדרי הפעילות במתנ"ס וחלקה תשולב בתוך בית-ספר היסודי. מדובר בשדרוג תוכנית 'מעברים' שהועברה בשנים האחרונות וחשיפה לתחומי העשרה נוספים. מטרת התוכנית:

- חשיפה לתחומי העשרה הנחוצים לגיל הרך.
- יצירת שפה משותפת בין כל ילדי גן חובה, העולים לכתה א'.
- חשיפה לבית הספר באופן טבעי ובמהלך ממושך ולא "כאירועי שיא", כחלק ממערך השיעורים והשתלבות הילדים בהפסקות.
- פעילות עם ילדי כתה א', ליצירת שפה משותפת, קשרי חברות וחונכות לשנה הבאה.

הפעילויות מתקיימות בארבעה תחומים, בהנחיית צוות מדריכות מקצועי ומיומן:
תנועה לגיל הרך - בהדרכת רחלי רז.
ריתמוסיקה - בהדרכת מאיה גרוסמן.
סביבה - בהדרכת חגית פרי.
ספרות - בהדרכת צביה טל.

פעילות בנושא בטיחות בדרכים

מאת מרב עמית ודרור שלו

דוגמא לפעילות המרכז לכל ילדי החובה עם כיתה א' הייתה בנושא זהירות בדרכים. מדובר בפעילות בנושא בטיחות בדרכים מטעם המועצה האזורית והרשות הלאומית לבטיחות בדרכים. הצוות התגייס לנושא וכל מדריכה בתחומה בנתה פעילות בנושא זהירות בדרכים באופן מקצועי, מעניין ויישומי לילדים. ילדי הגנים וילדי כיתות א' פעלו בקבוצות מעורבות ועברו בין השיעורים השונים. במהלך היום הילדים צפו בהצגה "הכי זהיר בעיר", הודרכו בנושאים כמו חגירת חגורות בטיחות, מעברי חציה, התנהגות בכביש ועוד. ובסיומו קיבלו שי, קסדה איכותית.

כשתלמידי ה' פוגשים את ילדי הגן על תוכנית החונכות - מאת מרב עמית

נפגשים במגרש השעשועים בבית הספר להפסקה נוספת של כחצי שעה בה הם אוכלים ארוחת בוקר ומשחקים בפעילות חופשית עם ילדי הגנים האחרים. גם כאן הפעילות החופשית יוצרת קשרים והכרזות בין הישובים.

פתיחת צוהר למרחב בית הספר, החונכות, המפגש עם ילדי הגנים האחרים בערכה באופן עקבי יוצר מרחב הכרות משמעותית והכנה בלתי אמצעית למעבר לכיתה א'. בהזדמנות זו אני רוצה להודות לשולה גרפונקל, מנהלת בית הספר היסודי על שיתוף הפעולה ולכל העוסקים במלאכה, איילת ביגר מיכל אגר והידי קדם.

תוכנית חדשה בה חונכים תלמידי כיתות ה' את ילדי גן חובה. התוכנית מנוהלת על ידי איילת ביגר בשיתוף מחנכות כיתה ה', הידי קדם ומיכל אגר והיא נבנתה בשיתוף עם 'חברת הילדים' של בית ספר היסודי, קבוצה הנקראת sos.

החונכים עם ילדי הגנים ישנן משימות משחקיות, שמטרתן העמקת הקשר, חיברות, והיכרות עם בית הספר. באחת המשימות, ניתן לילדי הגנים כתב חידה בנושא היכרות עם מבנה בית הספר. החונכים נפגשו עם ילדי הגנים כיכלו את דף כתב החידה והסתובבו במבנה בית הספר בזוגות - קבוצות קטנות. אני חושבת, באופן אישי, שאין שיח משמעותי יותר מהמילים הפשוטות והקשרים האמיתיים שנוצרים בין הילדים. בתום החונכות כל ילדי הגנים

תכנית החונכות פועלת בימים שלישי ורביעי בזמן ההפסקה הגדולה.

חלוקת ילדי הגנים לחונכים נעשתה לפי יישובים משתי סיבות עיקריות:

א. יצירת סביבה רחבה של פגישות ושיתופי פעולה.

ב. מפגש בלתי פורמאלי בהסעות לבית הספר, המשכיות ביישוב ובשנה הבאה.

את המפגשים והתוכן שלהם בונה קבוצת חברת הילדים הבית ספרית שנקראת sos ובכל מפגש של

למה צריך לחנוך את ילדי הגנים?

- כדי להכין אותם לקראת תקופת בית הספר.
- להכיר לילדי הגנים את בית הספר, ואיך לומדים בו.
- שיכירו ילדים חדשים, גדולים מהם.
- שירגישו שיש בבית הספר אנשים שידאגו להם.
- להראות להם שבית ספר זה גם כייף!

מה ייצא לי מזה? אני אפסיד את ההפסקה הגדולה!

- הזדמנות לחזור לילדות...
- להזכיר לעצמנו דברים ששכחנו על בית הספר.
- להתנדב ולעזור עושה הרגשה טובה בלב!
- זה יכול לחזק את הביטחון העצמי ואותנו!
- הזדמנות להרגיש כמו מלאכים...

איך בכלל מתנהגים לילד בגן??

ילדי גן חובה הם בני 5, כלומר קטנים מאיתנו (כיתות ה' - ב- 6 שנים! הם רגילים לסביבה הבטוחה והמצומצמת של הגן. בית הספר הוא מקום גדול, מפחיד ולא מוכר! ילדי הגן יודעים לשחק במשחקים פשוטים, לצייר וליצור. לפעמים הם עלולים להיות רגישים, ואם הם לא מצליחים במשהו הם יכולים להתרגז או לבכות.

שיחה בגן הילדים בעין ירב בנוגע לחונכות - 3.2.2010

ליהיא:	כייף בגלל שראינו את בית הספר.	אופיר:	היה כייף שהראו לי איפה כיתה א'.
דן:	כייף שהלכנו לראות את בית הספר של גבע והיה כייף.	עפרי:	היה כייף לראות את הכיתה (כיתה א').
נופר:	כייף בגלל שעשינו משחקים והלכנו לראות את בית הספר שנהיה בו בשנה הבאה. החונכים שאלו שאלות וגילו לנו.	גל:	היה כייף בגן שעשושים.
מעין:	היה כייף שהלכנו לבית הספר ונתנו לנו לנחש לאיפה הולכים.	דרור:	היה כייף כי הכנו איגואנות ובגן שעשושים עשינו רכבת רגלים.
עופר:	היה כייף בגלל שגילו לנו איפה הפח ואני ניחשתי איפה הגן שעשושים.	זהר:	היה כייף כי החונכת הלכה איתנו לשירותים.
ניר:	הכי היה כייף ששאלו אותנו שאלות.	נופר:	קצת מפחדת כי יהיו עוד ילדים לא מהגן שלנו ואני קצת אתבייש.
עומר:	היה כייף שלא גילינו איפה השירותים ואז הראו לנו.	נינה:	קשה לי עם החונכת כי צריך לתת לה כל הזמן יד.
ליהיא:	אבל השירותים של הבנות ממש מסריח.		
עופר:	אצלנו לא מסריח בכלל.		
נינה:	היה כייף ומצחיק. כייף שהתגלשנו במגלשה ומצחיק שברחתי לאורן.		

הרמוניה בחינוך ראיון עם שולה גרפונקל - מנהלת בית הספר היסודי

יהפכו לנורמות התנהגות יומיומיות ולא מושגים שצריך לעבד בפעילות חינוכית מובנית. התנהלות מורים ותלמידים בכבוד ובתרבות של דיאלוג ושיח, הוא ערך עליון מבחינתי. האווירה בבית הספר רגועה ונעימה ויש איירה של קבלה. ברוח זו, נעים לנו לבוא, לעבוד, ליצור, להשקיע וגם ליהנות. חשוב לי כי התלמידים יהיו שותפים בתהליכים בבית הספר. אנו רואים בהם כוגרים, אחראים למעשיהם ונכונים לקחת אחריות.

בית ספר צומח

בית הספר שבניהולה מתפתח ומתקדם ונחשף לפרויקטים רבים ומגוונים השנה. העיקרי שביניהם הוא, כמובן, התהליך הקהילתי בחינוך ופילוט מרכזי החוזק שהתקיים השנה בכיתות א'. זו הזדמנות ראויה מבחינתה להודות לצוות מורות א', רותי פימה ושרון דגן, שיכלו לאתגרים הרבים השנה וכמובן למורות המרכזים. פרויקט נוסף וחשוב לאורם של אותם

האמון המלא בדיאלוג פתוח ומכובד. הדיאלוגים יכולים להתרחש בשפה מילולית, חזותית, שפת גוף ובלבד שיהיו ספונטניים, בהירים, מכבדים ושקופים, חפים מהתנשאות ותחכום מיותר. אני רוצה לאפשר לכל מורה להיות הגיבור של הפרק הייחודי של עצמו ובלבד שנהיה מחויבים לאותו טקסט ונדבר באותה השפה.

"בחינוך, דברים משמעותיים אינם קורים כתוצאה מהנחייה או הנחתה. ישנו תהליך הטמעה ואת השפעותיו נראה לאורך השנים. התפיסה הקהילתית הרחבה, הפתוחה והמשתפת, פתחה אופציות חדשות, חשפה אותנו לניחוחות חדשים שהרחיבו גם את אופקינו והזרימו אנרגיות חדשות."

איירה של קבלה

"אנו עושים מאמצים כדי שכבוד, סבלנות, ערכות הדדית, דרך ארץ,

בילדותה הייתה אוספת ילדים ומשחקת ב"מורה עם לוח". היא אוהבת ילדים בכל רמ"ח אבריה. תחילת הקריירה שלה הייתה בבית ספר תיכון אך היא הוקסמה דווקא מהגיל הרך. היא מגדירה את עצמה כמי ש"כל חייה הם רצף ארוך של עבודה בתחום החינוך". יש לה תואר שני כמאבחנת דידקטית ועל כסא המנהל היא מרגישה אחריות כבדה. קבלו את שולה גרפונקל, מנהלת בית הספר היסודי.

שולה מאמינה ומעודדת עבודה בית ספרית מעמיקה ומקיפה אשר הישגים לצידה אולם לשם כך, היא מדגישה את נחיצות השילובים ושיתופי הפעולה. לדבריה, "כך נצליח לגדל דור של ילדים איכותיים. אני חלק אחד בתוך מערכת מופלאה ששוקדת לבצע את המוטל עליה". הידיעה שבשטח ישנם אנשים מקצועיים, מסורים ואיכותיים הוא הכוח שהניע אותה. "הבאתי את עצמי, את אהבת האדם וההתמדה ואת

הזמן מבצעים תהליכי בקרה ושיפור. ככל תהליך יש תחנות עצירה וסיעור מוחות. אנחנו לומדים תוך כדי תנועה, משדרגים, משפרים ומקביל דואגים להתעדכן חדשות לבקרים במחקרים עדכניים בנושאי חינוך שונים".

"אחד הנושאים שנרצה לרענן ולבצע חשיבה מחדש, הוא חזון בית הספר. נבדוק את תוקפם של הנהלים אור לארבעה פרמטרים: שימור, שיפור, התחלה והכחדה. רעיון נוסף שעלה הוא שדרוג החללים הפתוחים בבית הספר ועיצובם".

משלבים יד ביד

"כשמשתפים פעולה, שני הצדדים תורמים ונתרמים כאחד. יש הזנה דו כיוונית ושני הצדדים מנצחים. ברוח חיונית זו, אנחנו משתפים פעולה הן עם מערכת הגיל הרך, מתוך הבנה ברורה ששם נמצאים התלמידים הבאים שלנו והן עם בית הספר התיכון, לשם יגיעו תלמידינו כיום. ראויים לציון הם כמובן ההורים שהם פעילים ויוזמים בתוך ההווה הבית ספרית וכמובן חברי ועד הורים מולם אנו מתנהלים בשקיפות מלאה תוך כדי מפגשים פוריים".

ותרומות לאין שיעור להתפתחותם של התלמידים, אך בד בבד, יצרו מסגרת שהיא מאוד תובענית למורים. לדבריה "התחזקה הרגשית לכולנו היא מצרך חשוב ביותר ואנו משקיעים בימי כיף וגיבוש ותוכנית לרווחה נפשית".

"לאחרונה יזמנו יחד עם ועד הורים את "היום ההפוך" שבו ההורים נכנסים לכיתות ומעשירים את התלמידים בתחומי הידע שלהם. זוהי הזדמנות מצוינת להכיר מקרוב, ולו במעט, את עולם בית הספר, שהוא עולם ומלואו. במהלך השנה חוונו השתלמויות בהנחיית צוות המכון לחינוך דמוקרטי. צוות המורים הוא צוות מצוין שעושה עבודת קודש. היצירתיות והמצוינות של הצוות הוא אחד הנושאים שחובה לשמר. ניסיונם של המורים לא יסולא בפז ודעתם המקצועית חשובה לי ולכן אני מקפידה לשתף מורים ולצרפם לאחת לדיונים מקצועיים".

חדר כושר למוח

למרות הפעילות הענפה, ואולי דווקא בשל כך, מדגישה שולה את חשיבות הבקרה העצמית. לדבריה "אנחנו לא נחים על זרי הדפנה בשום שלב וכל

ערכים חשובים שנזכרו הוא פרויקט "חברת הילדים". חברת הילדים התגבשה הודות לאילת ביגר והיא מכילה בתוכה 3 קבוצות: קבוצת SOS העוסקת בעזרה לזולת, איכות הסביבה וגיבוש חברתי. הקבוצות מונחות על ידי אילת, התלמידים התנדבו לעשייה והרצון שלהם לתרום לחברה, להתנסות ולהשקיע בהחלט מרגש.

בית הספר מתקדם ברוח הזמן והשנה נכנסו לפעילות דרך תוכנית מט"ח של משרד החינוך. התלמידים מקבלים מטלות מקוונות במחשב ובעתיד (הקרוב, היא מקווה) יהיו בבית הספר כיתות חכמות המכילות ברקו ומסך ועבודה עם מחשבים ניידים.

"פרויקט גן מדע והבוסתן הם אמנם לא פרויקטים חדשים אך יש להם ערך מוסף אדיר, של אהבת האדם והאדמה ולכן חשוב לי לצייןם. אני מודה לצוות הנפלא מינה ירום, דבי רבינס, לילך גוטפלד ועמרם מודק".

עבודת הקודש של המורים

בית הספר מתנהל במתכונת "אופק חדש" של משרד החינוך. השעות הפרטניות והיחידניות מעשירות רבות

הידעת?

"אופק חדש" היא רפורמה במערכת החינוך שמיועדת לשפר את איכות הקשר בין המורה לתלמידים, להעלות את ההישגים ולקדם את מעמד המורה. ממצאי המחקר מצביעים על רמה גבוהה למדי של שביעות רצון כללית מההשתתפות ב"אופק חדש". התכנית נתפסה כבעלת תרומה משמעותית בשלושה היבטים - שכר, מעמד המורה והישגי התלמידים. (הערכת תוכנית "אופק חדש" מנקודת המבט של מורות מתמחות/ ד"ר יצחק גילת, חוה גונן (אוקטובר 2009)). גני הילדים ובי"ס היסודי עובדים לפי מתכונת "אופק חדש".

כתיבה יצירתית מאת אורנה טל

זו השנה השלישית שתלמידי בית הספר משתתפים בשיעורי כתיבה יצירתית, במסגרת שיעורי העשרה של קרן קרבי. בשיעורים אלו מתנהל שיח עם עולם המילים שלנו - ונוצר קשר בין עולמנו הפנימי לבין ביטוי החיצוני - באמצעות מילים.

הכתיבה מאפשרת מסע אישי בתוך הקבוצה - מהכתיבה האישית הנעשית לרוב ביחידות, דרך שיתוף בקבוצה - כאשר המשתתף קורא את יצירתו בפני הכיתה.

"הסייעות" - תומכות הלמידה מאת אורנה טל

שנים מצטרפות לשנים
חודשים נאספים, נערמים
ואין מילים חדשות
באלבום המילים.

הן אינן נעצרות, אינן נחות
ואינן מרפות את ידן מאחיזת אם -
בידי הילדים הזקוקים למגע מתמשך...

הן עשויות מסבלנות אין קץ,
הן מרפדות שביל מתפתל -
הן מלטפות מגע מפייס,

הן לא הולכות לרגע,
הן תמיד נשארות
כבר שנים - נשארות...

שנים של עשייה מקודשת...
להן הסייעות

שיעור זה אפשרי לכל תלמיד היודע קרוא וכתוב ודורש אמצעים מינימאליים.

איננו אמורים ללמוד כיצד "להיהפך" לסופרים, אלא לאפשר לכל אחד לספר ולשורר את עצמו - ולהתקרב דרך כך לעולמו הפנימי, לרגשותיו העדינים ולמחזות של יצירה ודמיון. בשיעורי כתיבה יצירתית ניתנים לתלמידים מגוון רחב של תרגילים שמטרתם לעורר את הסקרנות, הדמיון, והרצון לגשת עם העיפרון אל הדף.

התרגילים לעיתים נקשרים לאירועים חיצוניים שמתרחשים בחיינו - כמו למשל - דיאלוג עם עץ בט"ו בשבט, כתיבה בגוף שלישי על ילד שחווה בדידות או אלימות. אנו חווים עם

התלמידים את הדיאלוג שהם מנהלים עם עצמם - בשעת הכתיבה - כשהם עושים זאת ברגישות רבה ובפתיחות. בשיעור מתקיים שיח על מושגים הקשורים ללשון העברית ונבחן כל הזמן ההבדל המשמעותי בין שפת דיבור לשפה הכתובה - כשהמטרה לעודד כתיבה בשפה רהוטה, ברורה ומי ייתן שגם גבוהה יותר עם הזמן. פירות היצירה משיעורים אלו מרגשים ונוגעים ללב.

מרגש במיוחד המראה המופלא של ילדים השקועים בתוך סיפור חדש שהם רוקמים עם עצמם, גם אם לפעמים מדובר בסיפור קצרצר של מספר שורות שמבטא את הרגע הנדיר הזה של המגע של העיפרון עם הדף, מגע של ילד עם עצמו.

אמצע הדרך שירה גיא כיתה ו'

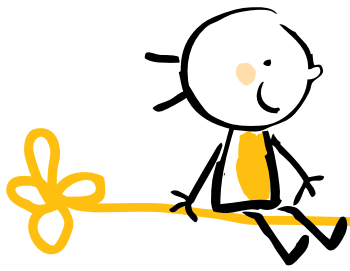
אדם עומד באמצע הדרך
ונוצר בהתחלה...
רגע לפני שהתהלך על השביל החדש,
באותם רגעים שבהם היה נכון ונרגש...
אדם -
בראשית דרכו
רוקם חלומות
ומבקש להגשים משאלות...

אדם עומד באמצע הדרך
ותווה איך יראה המחר,
מחבק או זר?
האם בימים שיבואו

השמיים יתכסו מצע בהיר
ועננים אפורים יתפזרו ברקיע?
אדם מייחל לסיפוק ושלווה
ליד מחבקת- מילות אהבה.

אדם עומד באמצע הדרך
ונושא תפילות...
אדם עומד באמצע הדרך
מייחל לבאות....

I ♥ School

נגד אלימות דקלה גילן, אלה אברהם כיתה ג'

אל תטעו -
תחיו חיים ללא אלימות.
חשבו פעמיים,
שלוש,
או מאה מחשבות,
לפני שתפנו לשפת אלימות.
באלימות אסור להשתמש,
אלא אם מקרה חירום יש...

אלימות זה דבר מסוכן,
איתו מסתבכים כל הזמן.
אלימות פותרים -
בשפה מילולית,
אלא מה?
צריך לדעת מתי להפסיק,
מתי העניין כבר איננו מצחיק.

אם תאמין בעצמך זיו סקר כיתה ו'

אם תאמין בעצמך -
תפתח כנפיים ותעוף,
השמיים לא יהיו הגבול -
הם יפתחו רק בשבילך...
אתה לי תמיד אמרת -
"השמיים הם הגבול",
אך אני לא מאמינה,
אני יודעת שאתה טועה כי -

אם תאמין בעצמך -
תפתח כנפיים ותעוף,
השמיים לא יהיו הגבול,
הם יפתחו רק בשבילך...

תאמין בעצמך
כי אני מאמינה בך,
רק תאמין ותראה
שאת הכול תשנה.

אם תאמין בעצמך,
תפתח כנפיים ותעוף,
השמיים לא יהיו הגבול
הם יפתחו רק בשבילך...

עצב, שמחה ואכזבה היא לי לזרה כיתה ג'

עצב, שמחה ואכזבה
אלו רגשות שלי
רגשות - הם מה
שאני מרגישה
בליבי.

אני מרגישה עצב
בליבי, כשחברה
הולכת, או כשהולכים
אורחים שכל כך
אהבתי.

אני מרגישה שמחה
כשיש חופשה
מבית הספר
או כשאין שיעורים.

אני מרגישה אכזבה
בליבי - כשאמא כועסת
ואומרת "לכי לחדר"
או כשאני רבה עם חברה.

פזמון: אבל לכל אחד
יש רגשות משלו
והם לא ישתנו לעולם
הרגשות שלי,
הרגשות שלך
ושל כל אחד אחר...

סבתא למה... גיל דונסקי כיתה ג'

סבתא יש לי הרבה שאלות...
סבתא, אמרי לי גילי
את כל התשובות.
סבתא, למה לחיות יש זנב?
למה שוטפים את הרצפה עם מגב?
סבתא, למה אילן זה עץ?
סבתא, למה לקשת יש חץ?
למה גירפה - ראשה מגיע עד לעצים?
סבתא, למה ברקיע יש עננים?
וסבתא שאלה לי אחרונה,
למה את לא עונה?

אמא, מה זה שמתחיל להיות לי לילה מידבא פטריק כיתה ו'

אמא,
מה זה שמתחיל להיות לי לילה?
ומה זה שמתחיל להיות לי יום?
מה זה בכי בלי הפסק?
ומה זה התקף צחוק מדבק?

ומה אגיד לבני?
איך אסביר לו דברים כל כך קשים
שאפילו למבוגרים לא מובנים

מורה לחיים אורנה טל מראיינת את מיכל אגר

צילום: איתן רון

מיכל אגר, כיום מחנכת כיתה ה', הגיעה לערבה ביולי 1977 והתחילה כמורה מחליפה בכיתה ד' ל-3 חודשים במקום מורה שיצאה לחופשת לידה. בית הספר היה ממוקם אז בעין יהב. אחרי שנה נוספת כגננת בחצבה, הצטרפה באופן קבוע לצוות החינוך המיוחד ב"שיטים". אורנה טל מראיינת את מיכל אגר שמסכמת 33 שנות הוראה ועוד היד נטויה...

ספרי מעט מאיזו שנה את עובדת בבית הספר, ואיך את רואה עצמך כמורה בתהליך של השנים?

לימדתי תלמידים מכיתה א' עד י"א. מנעד הגילים הוסיף עניין ואתגר לעבודתי. בנוסף להיותי מורה, ריכזתי במשך כמה שנים את החינוך המיוחד. נהניתי מאוד מהעבודה, אהבתי את תלמידי ונהניתי מהקשר איתם ועם הוריהם. בשלב מסוים הרגשתי שאני רוצה עוד משהו - רציתי להוביל כיתה, חשבתי שניסיוני בהוראה מתקנת והוראה טיפולית תתרום לאיכות עבודתי כמורה בכיתה.

הקיץ, שלפני תחילת עבודתי כמחנכת, היה רווי פחדים ונדודי שינה - מה יהיה? האם אצליח להעביר את המסרים החשובים בעיני? האם יקשיבו לי? האם הם יהיו אתי ושלי? האם אצליח ללמד?

מהר מאוד הסתגלתי לתפקידי החדש וידעתי שהחלטתי החלטה נכונה. זו היתה ועודנה חוויה מהנה ומצמיחה, מאתגרת וקשה - המפגש עם מגוון כה גדול של ילדים, הצורך במציאת דרכים כה מגוונות על מנת להגיע ללב ולמוח של כל ילד גרמו לי להתפתח.

מצאתי בהוראה ביטוי גם ליצירתיות שבי. זכיתי למידת אוטונומיה גדולה מאוד בבחירת נושאי לימוד ודרכי הוראה ועל כך אני מודה לכל המנהלים והמנהלות תחתם עבדתי.

שואלות אותי מורות צעירות איך אני מחזיקה מעמד כל כך הרבה שנים. תשובתי להן - האוטונומיה שיש לי, ההחלטה שלי ללמוד כל השנים על מנת להתפתח, למרות המרחק, השינויים שאני עושה כמעט כל שנה בהוראה, הלמידה הבלתי נגמרת שלי, והקשר הכול כך מיוחד שנוצר, ולעיתים ממשיך גם אחר כך, עם הילדים ועם הוריהם.

פנינו כמערכת חינוכית בערבה לאן היכן את חושבת שעלינו לשים דגשים כשמדובר במערכת בית ספר יסודי?

זוהי שאלה מאוד מורכבת שהתשובה עליה רחבה וארוכה. אנסה לקצר. בגדול, מה שהייתי רוצה, שנצליח להחזיר עטרה ליושנה, דהיינו, שהלמידה לשם הלמידה תחזור להיות ערך עליון, ערך חשוב בחינוך (כמובן שאין זה רק ביסודי) וכשאני אומרת "למידה" טמונים ברעיון זה ערכים רבים כמו: רצינות, יסודיות, סקרנות, חקרנות, כבוד ואהבה למילה הכתובה, עבודת צוות ועוד.

הייתי רוצה שמערכת החינוך תיתן מענה טוב יותר לכל הילדים ולייחודם. הייתי רוצה שהחיבור בין בית הספר לסביבתו הטבעית והאנושית יהיה חזק יותר - יותר טיולים וסיורים, יותר מפגשי העשרה והרחבת דעת עם תושבי האזור - יש כל כך הרבה עושר אינטלקטואלי - תרבותי באזורנו.

הייתי רוצה שיתקיימו פאנלים של הורים-מורים-תלמידים סביב נושאים הקשורים לחיי בית הספר.

"בית הספר של המחר" - כשהעולם סביבנו עובר שינויים רבים וטכנולוגיות מתפתחות? האם משהו הולך לאיבוד? האם יש געגוע לדרך שבה למדנו בצעירותנו?

אין ספק שההתפתחות הטכנולוגית שינתה פני עולם ולכן אין מן הנמנע שתשפיע גם על בית הספר. יש לה הרבה יתרונות ותרומתה ללמידה משמעותית הן למורה והן לתלמיד - החשיפה למאגרי מידע רבים כל כך ומגוונים, השימוש במעבד תמלילים שמקל על עבודת המורה והתלמיד, היכולת לגוון דרכי הוראה באמצעות הטכנולוגיות. אך כמו כל דבר חדש, יש צורך בחינוך ולימוד של שימוש נכון ומפורה.

כשהתחילה להיכנס הטלוויזיה לחיי הילדים, היה לי שיעור שנקרא: צפייה מונחית בטלוויזיה. לימדתי את תלמידי על מה להסתכל, איך לבחון איכות של תוכנית. היום אני חושבת שצריך ללמד את הילדים כיצד להגיע ולהשתמש במקורות המידע בדרך שתצמיח אותם ותתרום לקידום והתפתחותם.

לגבי השימושים האחרים באינטרנט - פייסבוק, I.C.Q. ודומיו אנו המורים, אך בעיקר, ההורים, צריכים להשגיח,

כל יום דממת המדבר עוטפת אותנו לאורך מסענו, המסע לעבר יעדנו - הערבה. בתחילת דרכנו כמורים מחנכים בערבה, היו חששות בנוגע לשעות הנסיעה הרבות שנעבור בדרך לעבודתנו, אבל ככל שעברו הימים, השכלנו לדעת כי לא הייתה לנו סיבה לחשוש. אט, אט התרגלנו לשגרה האופיינית בערבה, לילדים המיוחדים שנותנים לנו להרגיש שמחה כל בוקר מחדש, להורים המפרגנים ולצוות המורים שקיבל אותנו באהבה ובאדיבות ועזר לנו להתאקלם לסביבתנו החדשה.

למרות שדרכנו עוד ארוכה, יודעים אנו כי המסע יהיה מרתק, מהנה, מאתגר ושנלמד ממנו רבות על עצמנו ועל סביבתנו. עם הזמן הגדרנו את עצמנו "צוות ההסעות" (שם מתבקש לכל הדעות), צוות שלומד יחד את חוויות החיים בערבה, שמדבר על רשימת עשייה ארוכה בזמן ההסעה וששמו של מנהל ההסעות נמצא אצלו בחיגוי המהיר.

מעל לכל, אנו מורים, שלמדו להכיר חיים אחרים במרחק שעה נסיעה. חיים שלווים של שלוה, נתינה, תחושות אחדות והתמודדות עם החיים במדבר. לעיתים הדרך קשה, ויש בה מהלומות, אך כאשר אנו נזכרים ביעדנו הטוב, מחשבה אחת בליבנו - המרחק כלל לא חשוב, כאשר עבודתנו נותנת לנו סיפוק והרגשה טובה שאנו עוזרים בגיבוש חינוכם של ילדי הערבה.

(אורלי גוזל, מורה מדימונה)

בשם צוות ההוראה המגיע בוקר, בוקר מבאר שבע ודימונה

ולריה ברנבים, אורלי גוזל ומורן ויזמן

להתריע על הסכנות, לחנך לשימוש נכון ומשמעותי בכל אותם אתרי תקשורת.

אני באופן אישי, לא מתגעגעת לבית הספר היסודי בו למדתי. בית הספר בו למדתי לא זכור לי כחוויה מאוד טובה. השתעממתי.

לא אתגרו אותי. למזלי, בבית, אבא שלי, שהיה רחב אופקים ואוטודידקט, לימד אותי הרבה, קנה לי הרבה ספרים והייתי מבלה בקריאה שעות בספריה העירונית ובחנות הספרים שהייתה בשכונה שלי. אמא שלי, שהייתה "תולעת ספרים" הדביקה אותי באהבת הספרות. היו לנו הרבה שיחות בעקבות הקריאה. התחלתי ליהנות מהלמידה רק בתיכון.

התלמיד של היום לעומת התלמיד של האתמול - היכן את מבחינה בשינויים מהותיים?

אני חושבת שעיקר השינוי הוא בהצפת הגירויים בעולם של הילד. מצד אחד גירויים מעשירים אך מצד שני הגירויים מקהים את היכולת ליהנות מדברים פשוטים, גירויים המגבירים את הצורך לחיזוק, סיפוק והנאה מידיים במעט השקעה. הלכה לאיבוד הסבלנות.

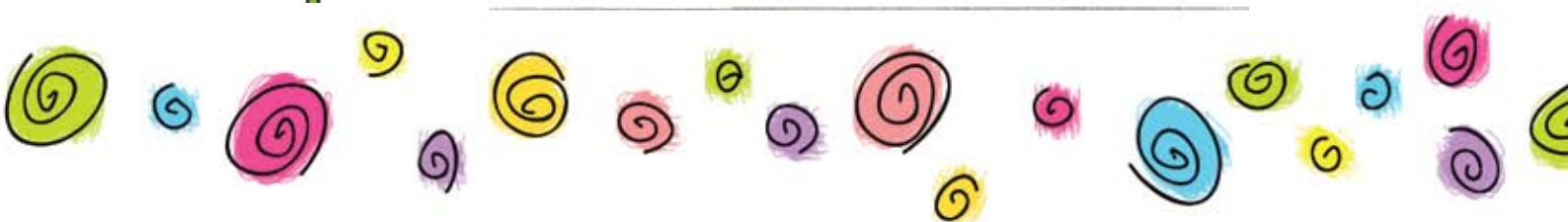
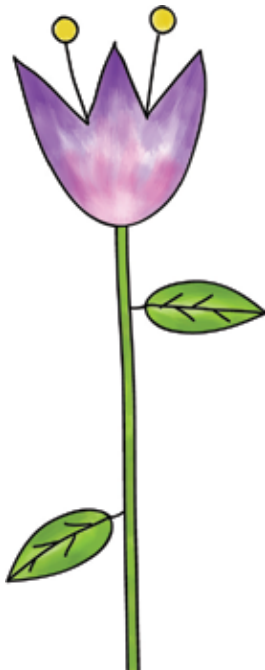
לדוגמא: על מנת ליהנות מקריאת ספר נדרשת השקעה וסבלנות, שלצער, להרבה ילדים אין אותן. ויש בזה החמצה גדולה והזדמנות להתפתחות משמעותית הן מבחינת השפה והן מבחינת החוויה.

התפיסה של "הילד במרכז" תפסה מקום רחב מידי בהתייחסות הן בבית הספר והן בבית וזה גרם לאיבוד חלק מהסמכות המורית וההורית. מה שמביא אצל חלק מהילדים להתנהגויות מזלזלות.

הצפייה הלא מבוקרת בטלוויזיה של חלק גדול של הילדים שינתה את אמות המוסר. ערכים כמו נאמנות, כבוד, אהבה אמיתית, קשר מחייב, אמת, נרמסים בתוכניות שמשודרות. ויש פער גדול בין מה שמנסים להקנות ולחנך לבין מה שרואים וקולטים בטלוויזיה.

לסיכום, עם ולמרות כל השינויים אני עדיין מאמינה בבית הספר ובמורה כמוכונים, כמדריכים וכמשמעותיים בחיי הילדים.

1. דברים שמתחשק עליהם עשה
2. חלמי' כיתה ב' - 2 בעקבות שיר של יהודה אשכנזי
3. 1. מתחשק לי להיות לבלב את הסודר
ואם לסדר את הסדר (פזמון - ב' - 2)
4. 2. מתחשק לי לאכול על בית כית' (פזמון - ב' - 2)
5. 3. מתחשק לי לראות דוקא באבא שלי
על (אמן א"ל - ב' - 2)
6. 4. מתחשק לי להתקדש לאכול
לעצ' ור' (נצח בוסקל - ב' - 2)
7. 5. מתחשק לי לקנות ערבה בלב שלי
על קין על האש (שירי חיים - ב' - 2)
8. 6. מתחשק לי לקחת אתרועות את
הקרבנות (אשכנזי - ב' - 2)
9. 7. מתחשק לי להחליף אבא את
הסלון (אשכנזי - ב' - 2)
10. 8. מתחשק לי לאכול רמון בסלון (אשכנזי - ב' - 2)
11. 9. מתחשק לי לאכול ערבה ב'קום
חב'ה (פזמון - ב' - 2)
12. 10. מתחשק לי לא להבין שירים ואם
לספר להורים (פזמון - ב' - 2)
13. 11. מתחשק לי לנסוע עם טרקטורון
ב'אמצע הסלון (אשכנזי - ב' - 2)
14. 12. מתחשק לי לשמוע עם החורה אילת סל
(פזמון - ב' - 2)
15. 13. מתחשק לי בשירי סלון לראות
בקסלון (אשכנזי - ב' - 2)
16. 14. מתחשק לי לנסוע בחנות ב'ל מר
(פזמון - ב' - 2)
17. 15. מתחשק לי לעצ' עש' עש' תע' (אשכנזי - ב' - 2)
18. 16. מתחשק לי לעצ' בסלון לאכול (אשכנזי - ב' - 2)

ונהפוך הוא מאת מיכל אגר - מחנכת כיתה ה'

ב- 24.12.09 התקיים יום הפוך לתלמידי כיתה ה'. בבוקרו של אותו יום הילדים ישנו והגיעו לבית הספר בשעה 16:00, תחילת יום הלימודים עד 21:30.

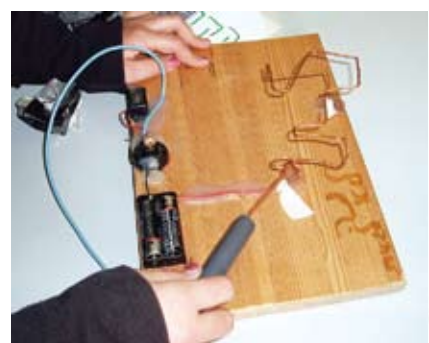
תוכנו העיקרי של יום זה היה סיכום נושא לימודי: "חברות". היום התחיל בשיעור חשבון. לאחר מכן צפו בסרט קצר "מדוי", המספר על יחסי איבה בין ילד שחור ללבן ההופכת לרעות אמיצה. בסיומו, התקיים דיון על הסרט תוך התייחסות לשפת הקולנוע. אחרי ההפסקה, שהילדים התלוננו שהיתה משעממת, התקיימה למידה בחברותא. בכל חברותא היו 4 תלמידים ומנחה (הורים): אורית אביבי, טל גור, נעמה כנעני ורוני רייס. ומורים: אורנה טל, אירית פישמן, מורה מאוסטרליה ומיכל אגר מחנכת הכיתה). הקבוצות למדו על נושא החברות בהיבטים שונים: דילמות בחברות, ארגון חברתי אצל היעלים, קשר בין אדם לבעלי חיים, חברות אצל הזנבנים וחברות במקורות היהודים. סיומו של הערב הנפלא בארוחת ערב חגיגית בחדר מורים אותה הכינו הילדים.

כי יש חשמל באוויר... מאת שושי אליהו - מחנכת כיתה ד' ומורה למדעים

תלמידי כיתה ד' למדו במסגרת שיעור מדעים את נושא החשמל

לפרויקט הסיום נתבקשו הילדים להכין - כיד הדמיון, משחק או מכשיר שעל ידי סגירת מעגל חשמלי מופעלת נורה, תנועה סיבובית או הפעלת זמזום. את העבודות הצגנו בתערוכה פתוחה בכיתה, בה ביקרו כל ילדי בית הספר המורים והמפקחת. ב"ספר האורחים" כתבו המבקרים הרבים את רישומיהם (בפרגון רב!). הנה חלק מהתוצרים ה"מדליקים".

כל תלמיד מקבל את האפשרות,

הכלים וההזדמנות להצליח מאת סופי בן ארצי - מנהלת בית הספר התיכון

סופי בן ארצי מסיימת את שנת הניהול השנייה שלה. היא מגיעה ממטולה הרחוקה, מרחוב הלבנון הצפוני אל ספיר, רואה בלימודים ערך עליון ומטרת העל של המוסד אותו היא מנהלת היא מיצוי היכולת האישית של כל תלמיד. בדומה לאיינשטיין, גם היא מאמינה ש"דוגמא אישית היא הצורה היחידה ולא אחת מצורות החינוך". היא מצוידת במלאי גדול של תקווה ואופטימיות וסדר יומה כולל העצמת תלמידים, העצמת הצוות וביסוס הלמידה.

ענת בן מורה, מדי חודש. השנה התחלנו בעבודה רציפה עם המפקחת על הוראת המתמטיקה, מלכה ברנדר, ומורי המתמטיקה התחילו להשתלם וישתלמו במהלך השנה בהתאם לתוכניות החדשות והישנות במתמטיקה. מורי הלשון מונחים על ידי מדריכה ללמידה אוריינית. מדי שבועיים היא מגיעה לבית הספר להדריך את מורי ההומניסטיקה בהוראה בעלת אוריינטציה אוריינית. עם הכנסת התוכנית החדשה במורשת ויהדות יצרנו קשר עם מטה 'שנהר קרמניצר' ואנו נעבוד יחד עם מפקחי התוכנית על עיבוד ותכני הלמידה. במקצוע האזרחות, נכנסנו לתוכנית עבודת החקר. מורי האזרחות נוסעים להשתלמות המתקיימת ועובדים ישירות מול המדריכים האזוריים והמפקחת לאזרחות.

3. **ימי עיון והעשרה לצוות** - במהלך השנה מתוכננים שלושה ימי העצמה וחוויה לצוות, שני מפגשים המלווים בהרצאה ומפגשי ערב פעם בשישה שבועות: קפה ספר. כמו כן, ועד מורים חדש נבחר והוא שיתווה את הדרך.

4. **שיפור ושדרוג תנאי העבודה** - הותקנה מערכת אינטרנטית אלחוטית באזור המשרדים, הוכנסו כבלי אינטרנט קבועים. חדרי המשרדים השונים והמשרד שודרגו לנוחיות כולם. המטרה היא ליצור פינת עבודה לכל מורה בה יוכל לעבוד בין כתלי בית הספר, לשבת עם תלמיד ולעזור

הספר רואה חשיבות מיוחדת בחינוך לערכים אישיים וחברתיים בסדר היום הלימודי, במיצוי הפוטנציאל ובעידוד המצוינות ברמה הבית-ספרית וברמת התלמיד הבודד, תוך יצירת שיווין הזדמנויות ודאגה לפרט. הפעילויות הנובעות מכל אלה יפתחו בקרב חברי הקהילה, את תחושת השייכות, המחויבות, הביטחון האישי וההגשמה.

ומה נעשה השנה בכדי להשיג את תמונת בית הספר הרצויה?

א. טיפוח צוות המורים:

1. **השתלמויות בית ספריות** - ביום ההיערכות התחלנו בהשתלמות בית ספרית שמיקודה בקוד האתי ובפיתוחה של ברית בין המורים. בהמשך, נתחיל יחד עם המכון לחינוך דמוקרטי בהשלמות לצוות המוביל, קרי, מחנכים, רכזים ויועצות. מטרת ההשתלמות לפתח צוות מוביל, אחראי ויוזם ולהעמיק את קשרי החברות בין המורים.

2. **עבודה מול מדריכים מקצועיים ומפקחים** - בהמשך לעבודה בשנה הקודמת, אני נפגשת עם מפקחת בית הספר,

בבית הספר התיכון שולבו היבטים ערכיים, חברתיים ולימודיים למגוון תלמידיו. החתירה היא ליצירת קהילה חינוכית הומאניסטית, המאופיינת בתהליכי דמוקרטיזציה, בחיבור ומודעות לסביבת החיים בערבה, בפלורליזם וקבלת השונה, בהרחבת אופקים, בלמידה, בדרך-ארץ, באזרחות טובה, בחשיבה מעמיקה ובהישגיות.

השותפים בקהילה חינוכית זו הם תלמידים ומורים, בעלי תפקידים ועובדים, הורים ותושבי האזור. בית

צילום: גלעד לבני

במידת הצורך.

ב. מערכת היחסים בין מורים לתלמידים:

1. **חוברת אורחות חיים** - נכתבה תוך השקעת מחשבה רבה ופורסמה לכל התלמידים והוריהם.

2. **תקנון בית ספר** - כלול בחוברת אורחות החיים, פורסם באתר והוסבר לתלמידים.

3. **מפגשים עם תלמידים** - צפירי אורטס, רכז חטיבת הביניים ודיתה בראונשטיין, רכזת החטיבה העליונה נפגשו במהלך חופשת הקיץ עם תלמידים רבים והוריהם. במהלך השנה יתקיימו מפגשים נוספים. השנה נתחיל בנוהג - מפגש ארוחת בוקר. מדי שבוע אפגש לשיחה וארוחת בוקר עם נציגי חטיבת הביניים וביום אחר עם נציגי החטיבה העליונה. בצורה זו אתוודע באופן ישיר אל התלמידים, רצונותיהם ומחשבותיהם. כך גם אזכה להכיר את כל תלמידי בית הספר.

4. **בוקר טוב מחנך** - מדי בוקר בשעה 8:30 נפגשים המחנכים עם תלמידיהם לרבע שעה של שיחה, אינפורמציה וחוויה. פעם בשבוע ביום ב' מתקיים בוקר טוב בית ספר.

5. **הקמת מועצת נוער** - כתוצר לעבודת המכון לחינוך דמוקרטי, רכזת החינוך החברתי, רכזת הנוער האזורית ונציגת המתנ"ס ישבו יחד כדי לתכנן ולהקים מנהיגות נוער אזורית, כשבית הספר הינו אחד מצלעות המשולש. נוער אחד - מנהיגות נוער אחת.

ג. סדר היום הלימודי:

1. **שילוב ערכים חינוכיים, חברתיים וסביבתיים בתהליך החינוך** - כל הפעילויות סובבות סביב "אני מאמין" זה: סמינרים, הרצאות, שיעורי חברה

וכדומה. על הפעילות אמונה מרב שלו. על סל התרבות אחראית איילת חזיז. התפתחות מנהיגות תלמידים והעצמת תלמידים. עידוד ללקיחת אחריות כדוגמת ארגון טקסים וחגים החל משלב ההכנה, פיתוח, ארגון וביצוע.

2. מתן דגש למצוינות ולמיצוי הפוטנציאל הלימודי של כל תלמיד -

הגברת התלמידאות אצל כל תלמיד ותלמיד. תוכנית המצוינות והעזרה הלימודית תמשיך השנה בדרכים שונות: בחטיבת הביניים ינתן תגבור לשיעורי לשון והבעה ולשיעורי מתמטיקה בחטיבה העליונה נצא לימי סיור, ימי לימוד, ביקורים במוזיאונים, העשרה אינסטרומנטלית ועזרה לימודית.

3. **מציאת פיתרון הולם לכל תלמיד** - לתלמידים המתקשים בלמידה תיבנה מערכת אישית מותאמת: גם בחטיבת הביניים וגם בחטיבה העליונה. ה'חדר החם' של איריס סליון, תיבת הנגינה של אייל קאופמן, הבוסתן, והנגרייה של שי בוזגלו מפארן ישמשו לצורך מציאת פתרון טוב ונכון לכל תלמיד ותלמידה.

4. מתן אפשרות בחירה מגוונת של מקצועות לימוד, באופן שיעניק לתלמיד

מפגש עם עולמות תוכן רחבים, תוך פיתוח כישורי-חיים - בחטיבת הביניים נפתחו השנה מרכזי החוזק: בתנועה וביצירה. אנו מתחברים לתפיסה כי בכל ילד נקודת חוזק ואור וצריך לאתר אותה. שיעורי המרכזים והחוויה שבהם מאפשרים לתלמידים הוצאת אנרגיה ותחושת סיפוק, מה שמפנה אותם ללמידה. בית הספר רגוע יותר, המורים נינוחים יותר, שיעורי המרכזים מספקים ערך מוסף שלא פוגע בקיים. תלמידי החטיבה העליונה יוכלו להרחיב את מקצועות הלימוד ולהגיש

עבודת גמר חיצונית שתזכה בארבע יחידות בגרות. כל תלמידי בית הספר יצאו לסמינרים לימודיים במהלך שנת הלימודים. בחטיבה העליונה, אחת ממטרות הסמינר לעבות ולהעמיק את הנושאים הלימודיים: סמינר אחרות בירושלים לכיתה י"ב וסמינר משואה לתקומה לכיתות י"א.

5. **אימוץ גישות למידה אקטיביות** - במסגרת זו, עובדה תוכנית של שח"ק ירוק, בשיעורי המתמטיקה בכיתות ז' יועברו חלק מהשיעורים ושני מורים יכנסו ללמד בו-זמנית בכדי שאפשר יהיה לעבוד בקבוצות עבודה. יוגברו סיורי היום במקצועות השונים. בכיתה ט' יילמד נושא כתיבת עבודות ובמסגרתו כל תלמיד יחויב בהגשת עבודה.

6. **יצירת תוכנית חינוכית שש-שנתית בכל הקשור לחגים, מועדים, טקסים וחינוך חברתי.**

7. **טיפול לימוד המסורת היהודית, העבר ההיסטורי וההווה הישראלי** - בכיתות ח', ט' ו-י' הוכנסה תוכנית לימודים הנוגעת למסורת וללימודי היהדות. את התוכנית תלמד אמנה שדה מחצבה.

8. **התנהלות יומיומית בת-קיימא בתחומי בית הספר** - במסגרת זו שדרגנו את המבנה הארגוני בבית הספר. דיתה בראונשטיין היא רכזת החטיבה העליונה וצפירי אורטס - רכז חטיבת הביניים.

ד. הקשר עם הקהילה:

1. **מתן הזדמנות להורים להיות שותפים פעילים בתכנון ובעשייה החינוכית (ועד הורים)** - במהלך השנה צוות ניהול נפגש בצורה סדירה ורציפה עם ועד ההורים. בית הספר מדווח על

שופטת ליום אחד

נעמה עובד, תלמידת כיתה ז' מספיר כיהנה כשופטת ליום אחד בבית משפט השלום בבאר שבע

נעמה בחרה להתלוות לשופט משה מיכליס, נשיא בית משפט השלום בבאר שבע ולבלות במחיצתו במהלך יום עבודה. זאת, במסגרת פעילות תלמידי כיתה ז' לשנת בר המצווה, בה הוטל על כל תלמיד פרויקט "הגשמת חלום ילדות אישי". בראיון לעיתון אמר כבוד השופט מיכליס כי התרגש למראה הבקשה ואמר "אם אני יכול לקדם את הדור הצעיר ולעזור, אעשה זאת בשמחה"

מועדון ספורט בית ספרי המיועד לתלמידי חטיבת הביניים. עיקר עיסוקו בתחומי האתלטיקה הקלה על כל סוגיה. במסגרת מועדון הספורט יוצאים תלמידי בית הספר מכיתות ז' עד י"ב לתחרויות אתלטיקה אזוריות וארציות וחוזרים עם הישגים לא-מבוטלים.

מרכז למידה המסייע לתלמידים לקויי למידה (שעברו אבחון וועדת שילוב) להשתלב ולהצליח בלימודים. תלמידים המתקשים במקצועות האנגלית, המתמטיקה והלשון מקבלים שעות תגבור בקבוצות קטנות ולעיתים במסגרת של "אחד על אחד" מעבר לשעות הנלמדות בכיתה. השנה חודש מרכז הלמידה. הוחלף הריצוף, התקרה היא תקרה אקוסטית, נבנו חללים פנימיים, ערכת צפייה וערכת שמע. כמו כן הוכנסו מחשבים לעבודה.

"שח"ק ירוק" - תלמידי חטיבת הביניים משתתפים בפעילות העוסקת בשמירת איכות הסביבה בשיתוף הקהילה.

כמו כן, היה נסיון לפתוח השנה קורס פסיכומטרי במסגרת בית הספר. הנסיון לא צלח בשל מיעוט נרשמים.

צוות המורים הוא מצוין ונרתם לעשייה ולשיפור. כל מורה תורם את חלקו בהווה הבית ספרי, קיימת תחושת שליחות ואני חשה את מחויבותם ומסירותם. השיח הציבורי בחדר מורים מתמקד בשיפור בית הספר ושיפור הלמידה. על אף האמור לעיל, הדרך עוד ארוכה ואנו בתהליך שיפור מתמיד. הסיוע של ועד הורים ובמיוחד של היו"ר שגיא קליין, מעורר התפעלות, מפרגן וממלא מצברים, כוחות וחשק להמשיך.

התנהלותו ומעלה לדיון סוגיות שונות. יו"ר ועד ההורים, שגיא קליין, שותף לישיבות עם המפקחת. השנה תוקם ועדת משמעת לאירועים חריגים ובה ייקח חלק גם נציג ועד ההורים.

2. **נוכחות ביה"ס בזירה היישובית והקהילתית** - תלמידי בית הספר מחויבים לפעילות תרומה לקהילה. ללא תרומה זו לא יוכל תלמיד לסיים את בית הספר ולקבל תעודת בגרות/גמר 12 שנות לימוד. התרומה יכולה להתבצע בצורות שונות: הדרכה ביישובים, עזרה לימודית, פעילות במתנ"ס וכדומה.

3. **טיפול הקשרים עם גורמי התמיכה בארץ ובחו"ל** (שותפות 2000 עם הקהילה היהודית באוסטרליה).

בנוסף, פועלות בבית הספר מספר תוכניות נוספות:

מערכת משוב - בשנת הלימודים תשס"ט נכנסה לשימוש ולעבודה רציפה מערכת ממוחשבת, מערכת משוב. מערכת זו משקפת באופן מיידי את למידתו והישגיו של כל תלמיד. התלמיד והוריו יכולים להיכנס בכל שעה ולצפות במערכת ובכך להיות מעודכנים במצבו הלימודי.

כמו-כן, יכול התלמיד להתעדכן בחומרי הלמידה ובשיעורי הבית שניתנו באותו יום וניתן לשלוח מכתב ישירות לכל מורה דרך מערכת זו. מערכת המשוב משמשת כלי תקשורת בין בית הספר לתלמידים ולהוריהם. בשנה הקרובה, דפי הקשר הבית ספריים יישלחו דרך מערכת זו (על מנת לחסוך בניר ולשמור על איכות הסביבה).

עבודת חקר

הקונבנציונאלית מורכבת מצמחי מרפא. לשאלתי באילו צמחים הוא מתמקד הוא ענה תשובה עניינית "באילו שאני אוהב".

סבתא שלו לא יודעת שזה הנושא שבחר לחקור והוא מספר לנו שתרופת הסבתא של סבתא היא תה עם דבש. הוא ממליץ וטוען שזה באמת עוזר. יואב מיד מנדב לנו טיפים על בצל גינה כנגד הצטננות ושיעול, על קפה שחור שמעלה לחץ דם ומותר לשתות עד 5 כוסות קטנות, על תה סיני ירוק שמונע התפתחות תאי סרטן ועל הפרג כמשכך כאבים. נעמה ואני מיידי שאלות אם פרג אוכלים או מורחים, הוא לא בטוח ואנחנו שולחות אותו לבדוק. יואב נותן המלצות לחברים ואפילו מתנסה בעצמו במידת הצורך. הוא מספר לנו שאם יש אצבע נקועה, עושים חור במלפפון ומכניסים את האצבע. עכשיו, כולנו בציפייה דרוכה שמישהו ינקע את האצבע, כדי לראות אם זה באמת עובד...

איך תציגו את העבודה?

בסוף השנה מתכנסים כולם וכל תלמיד מציג את העבודה ואף עורך מצגת. אנחנו מקווים שבמהלך ההצגה של נעמה לא תתרגש עלינו רעידת אדמה. מצד שני, אנחנו מקווים שבמהלך ההצגה של יואב מישהו אי שם ינקע את אצבעו, כי יואב כבר בהיכון עם המלפפון.....

בנושאי אסונות טבע. רעידת האדמה בהאיטי יצרה אצלי טריגר ואחרי רעידת האדמה בצ'ילה, כבר ידעתי מה הנושא עליו אכתוב. נושא רעידות האדמה נמצא היום בכותרות בארץ ובעולם, הנושא מפחיד ומרתק כאחד. הוריי עזרו לי בבחירה.

יואב: "אני בחרתי בנושא 'שחמט' אבל נוכחתי לראות שאין ממש חומר מחקרי בנושא. החומרים שנחשפתי אליהם היו ממש דלים. התלבטתי וחיפשתי רעיון מקורי שיש עליו חומרים רבים ובחרתי לבסוף בצמחי מרפא. לא הכרתי את הנושא, זה נראה לי מרתק ומעניין".

אז מה חוקרים?

נעמה מספרת שהיא קוראת חומר רב בנושא ומחלקת לראשי פרקים. היא רוצה להתמקד בנושא ההיערכות המוקדמת לקראת רעידת אדמה בארץ ואיך פועלים למזעור הנזקים ברמת הבנייה והאקולוגיה. לשאלתי האם הקריאה המרובה בנושאי אסונות טבע, לא יוצרת אצלה לחץ וחרדה, היא דווקא מגיבה בבגרות ואומרת שהיערכות ואימון מקדים נכון, רק מפחיתים חרדה. אני מיידי רוצה שהיא תהיה לידי ברעידת האדמה הבאה.

יואב מספר שתחום צמחי המרפא עשיר בחומרים והוא ממש מתעניין. מסתבר שגם תעשיית התרופות

מה הקשר בין רעידת אדמה לתרופות סבתא?

תלמידי כיתה ט' מתנסים בכתיבת עבודת חקר בכל נושא שבו יחפצו. העבודה נעשית בספריה האזורית בספיר ובסיוע הספרנית שוש לוביש. כשיגיעו לכיתה יב' הם יוכלו לכתוב עבודת גמר שתזכה אותם ב-5 יחידות לימוד. נעמה לינצנברג (צוקים) ויואב יעקובי (פארן), שני תלמידים מקסימים מכיתה ט' משתפים אותנו בהתלבטות בבחירת הנושא ואיך בכלל ניגשים לעבודת חקר. בסיום השיחה, נגלה, שכל אחד מהם היה מעדיף לעשות את העבודה של השני.... חוויות נעורים....

את נעמה ויואב אני פוגשת בספרייה האזורית בספיר ושמחה שהם ניאווו לבקשת סופי, מנהלת בית הספר, להתראיין לגיליון ולספר על עבודת החקר שלהם. הם מעלעלים בדפים שלהם וקצת נרגשים ואני מיידי טורחת להסביר שאצלי הם לא נבחנים. נדבר ויהיו שאלות, בלי ציונים. האדמה לא רועדת מתחת רגליהם והם אפילו לא נזקקים לתרופות סבתא כדי להירגע.

הנושא הנבחר?

נעמה בחרה לחקור את נושא רעידות האדמה ואילו יואב ביקש לעמוד על טיבם של צמחי המרפא ותרופות הסבתא המסורתיות. את פרויקט עבודות החקר הם עורכים במהלך השנה ומונחים על ידי סופי בן-ארצי, מנהלת בית הספר, כשעה בשבוע במסגרת מערכת השעות.

מה הביא אתכם לבחירת הנושא?

נעמה: "התלבטתי מאוד לפני שבחרתי ואז בחרתי בנושא אחר, התחלתי לחפש חומרים וראיתי שאני מתקשה ומאבדת עניין. במקביל אני נמשכת ומתעניינת

חינוך עושים באהבה או לא עושים בכלל ראיון עם דיתה בראונשטיין

מה שלא מתאפשר בשיטת המגמות, שם החלוקה נחרצת יותר - הומאני או ריאלי. במקביל, אנו משקיעים ביעוצו של התלמיד כאדם ולא רק כבוגר לומד. מתוך ראייה זו, אנחנו מתעקשים לשמור על מסגרת של פעילות בית ספרית מעשירה כמו סמינרים, מופעי תרבות וטיולים שנתיים. ישנם לא מעט בתי ספר שנכנעו למקרי אלימות או ונדליזם כאלו ואחרים והעדיפו לבטל טיולים שנתיים. לא בבית ספרנו... אהבת האדם והאדמה היא עבורנו ערך עליון.

אמרת אלימות?

שלא ישמע, חלילה, מדבריי שאני מקלה ראש בנושאי אלימות. כל סוג של אלימות מטופל ביד רמה ובאפס סובלנות. מצד שני, אני חייבת לציין כי אלימות אצלנו היא במינוחים מאוד נמוכים ביחס למקומות אחרים ולבתי ספר אחרים שאני מכירה.

דיברת על עיצובו של התלמיד כאדם. ספרי על פרויקט "משואה לתקומה"

גולת הכותרת של בית הספר היא המסע לפולין. במשך השנים אחוזי השתתפות במסע הם למעלה מ-90% מתלמידי המחזור בשנתון. אלו נתונים חריגים ויוצאי דופן במובן הארצי. התלמידים יוצאים למסע מתוך עניין אמיתי ותהליך ההכנה למסע הוא רציני, איכותי ומעמיק. בשנתיים האחרונות הוספנו להכנה שאנו עורכים, גם מסע בן שלושה ימים וחצי, "משואה לתקומה". אנחנו חוצים את מדינת ישראל לאורכה ועוצרים בתחנות משמעותיות בדרך כמו מוזיאון לוחמי הגטאות, "יד ושם", שיירת יחיעם, היכל העצמאות בו הוכרזה הקמת

מה ייחודה של מערכת החינוך שלנו?

מערכת החינוך בערבה, הנשענת על מספר מועט, יחסית, של תלמידים, יכולה לאפשר לעצמה לטפח כל פרט ופרט ולהגיע באופן אישי ליותר תלמידים. כל בית ספר צריך לבנות לו את המערכת המתאימה לו בהתאם לצרכים שלו. הרי מדובר בבני אדם, בתלמידים, ולכן אולי לא נכון, לדבר בהכללות ובתוכניות כוללניות. תוכנית מרכזי החוזק היא דוגמא למודל החושף כמה שיותר תלמידים לכמה שיותר תחומי עניין. מחד, הוא פותח צוהר לעולמות חדשים, מעניינים ומרתקים ומאידך, הוא מאפשר התנסויות חיוביות עבור תלמידים המתקשים במסגרת הקונבנציונאלית.

בנוסף, בחרנו בשיטת ההרחבות ולא בשיטת המגמות, זאת כדי לספק מענה למגוון רצונות. ברוח זו, יכול תלמיד להיבחן, למשל, ב-5 יחידות לימוד בפיזיקה ו-5 יחידות לימוד בגיאוגרפיה,

ברנרד שואו סיפר פעם, שבילדותו נאלץ לקטוע את לימודיו, כדי ללכת לבית הספר - אותו מקום שנוי במחלוקת, נתון לויכוחים, שצוותי העבודה בו מותשים, החניכים אלימים והתוצאות בשפל. דיתה בראונשטיין ממושב עידן מלמדת מתמטיקה בבית הספר התיכון מזה 7 שנים. השנה היא רכזת חטיבה עליונה ומחנכת כיתה י"א. בראיון עימה היא מספרת על בית הספר מנקודת ראותה.

מה תפקידך כרכזת החטיבה העליונה?

כרכזת החטיבה העליונה אני עוקבת אחרי תוכניות שנתיות ותוכניות העשרה, אני עוקבת אחר הזכאויות לבגרות, עוסקת בטיפול בתלמידים בעלי צרכים מיוחדים והתאמת תוכניות הלימודים לצרכיהם והחשוב מכל - אני מהווה כתובת עבור מורים, תלמידים והורים.

ומשהו אופטימי לסיום?

את מילות הסיום שלי אני בוחרת להקדיש לרועי, מנהל מחלקת חינוך שעבר כברת דרך ארוכה ולא פשוטה בשנתיים האחרונות. לא פשוט לשלב בין שני תחומים של גזברות וחינוך ובמאמצים רבים, הצלחת למצוא את שביל הזהב. מרגישים שיש אופן קשבת ושיש אל מי לפנות, היחס לבית הספר הוא נהדר ועל כך - תודה.

אמנם, שיפור שמתבטא ברצון להתנדב ולתרום אבל חשוב לי שתהיה הכרה הורית שבחינוך הילדים אנחנו ש-ו-ת-פ-י-ם. יש כאן אחריות משותפת שלנו יחד למען מטרת על נשגבת - הצלחת התלמידים ואושרם. כאשר בית הספר מתאמץ מחד ובבית ההורים משדרים זלזול או חוסר אמון, יש מסר כפול לילד וזה לא בריא. כאשר מורים נשארים לאחר שעות הלימוד בבית הספר לשיעורי תגבור עם תלמידים ואני מקבלת פנייה מהורה כי שעות התגבור אינן נוחות כי התלמיד לא יוכל להספיק להוציא את אחיו מהגן, אני חשה תסכול עצום. כאשר הצוות החינוכי משקיע בהכנה לקראת ימי הורים וכולם נערכים והורים בוחרים שלא להגיע מתוך חוסר עניין, אני מבינה שהדרך לשיתוף פעולה ועדכון הדדי, עוד ארוכה. לאחרונה, הכנסנו לשימוש בית הספר, מערכת משוב, המאפשרת להורים לעקוב מקרוב אחר התקדמות ילדיהם במקצועות הלימוד וכן לקבל דיווח, ממש ברמה היומיומית, על התנהגות, היעדרות משיעורים וכו'. העובדה כי הורים רבים שולטים ברזי המחשב אך מספר המשתמשים במערכת הוא דל מאוד, גורמת לי לחשוב כי אולי הפרה רוצה להניק יותר מאשר העגל רוצה לינוק. חשוב לי שהקהילה וההורים יתנו בנו אמון וחשוב שנעבוד בשיתוף פעולה. אין דרך אחרת להצליח.

המדינה, קיבוץ נגבה, קיבוץ יד מרדכי ועוד, ועוד...

יו"ר ועד הורים, שגיא קליין, כתב בדבריו כי בשנתיים האחרונות הפוקוס הוא על המורים וצוות החינוך. אתם מרגישים זאת?

באופן ברור. מרגישים את טיפוח הצוות וועד ההורים תומך ומפרגן וזה בהחלט לא מובן מאליו. הצוות המוביל של בית הספר יצא להשתלמות ממש לפני חג פורים וצוות ההורים סיפק משענת איתנה, גיבוי ועזרה. הם שותפים בחשיבה וסיעור מוחות לגבי שינויים בבית הספר ומביאים לשולחן הדיונים את הפן הלא-פורמאלי, את נקודת המבט הקהילתית, ההורית, את רחשי הלב של התלמידים שהצוות החינוכי לא תמיד חשוף להם.

הורים-מורים יד ביד יצעדו?

עוד ארוכה הדרך לשם ועבודה רבה לפנינו במישור זה. חינוך הוא מסע לאורך החיים, המתקדם בקצב של פסע ועוד פסע. כל יום משיגים מטרה קטנה נוספת, או שלא. כל יום הוא יום של גילוי, חושף עוד עולמות חדשים שצריך לגלות. חינוך, זה לא ז'בנג וגמרנו! חינוך לא נגמר לעולם. כיום, התחושה היא שהקהילה מקבלת את בית הספר והמורים כמובן מאליו. חסרה לי גאווה היחידה, הן של התלמידים והן של ההורים. מסתמן,

בהצדעה

השיעור הגבוה של המתנדבים לשנת שירות ושיעור המתגייסים לצבא וליחידות קרביות מעורר התפעלות והוא בהחלט מקור לגאווה ומודל לחיקוי. משרד הביטחון - האגף הבטחוני חברתי ומשרד החינוך - מינהל חברה ונוער פרסמו את נתוני הגיוס והשחרור של המתגייסים בערבה התיכונה בהתייחס לשלושת השנתונים האחרונים. נותר רק לעמוד ולהצדיע!

שיעור גיוס גברים בשנתונים 1986-1988	שיעור גיוס נשים בשנתונים 1986-1988	שיעור מסיימי שירות תקין שנות שחרור 2006-2008	שיעור מסיימות שירות תקין שנות שחרור 2006-2008
שנת לידה אחוז גיוס	שנת לידה אחוז גיוס	שנת לידה אחוז	שנת לידה אחוז
1986 88.6%	1986 83.9%	1985 95.7%	1986 100%
1987 96.4%	1987 77.8%	1986 95.7%	1987 95.2%
1988 100%	1988 90%	1987 100%	1988 100%
הממוצע הארצי הוא 72.6%	הממוצע הארצי הוא 56.2%	הממוצע הארצי הוא 86.1%	הממוצע הארצי הוא 93.5%

מישהו מטפל בך מאת אסתר פורת - מנהלת המרכז הטיפולי

היקף הפעילות כ-200 שעות בשבוע.

במרכז הטיפולי מועסקים כ-15 אנשי מקצוע ביניהם פסיכולוגים קליניים וחינוכיים, מטפלות בהבעה ואמנות, מומחית לליקויי למידה, קלינאית תקשורת ומרפאות בעיסוק.

ההפניה לטיפול נעשית באמצעות מערכת החינוך, הבריאות או פניה פרטית של המטופלים עצמם. נערך בירור ראשוני, ברוב המקרים על ידי ולעיתים נעשית בדיקה מעמיקה יותר ובהתאם נקבעת התוכנית הטיפולית. חשוב לציין שאנשי המרכז הטיפולי מקיימים קשר רצוף ביניהם כולל ישיבות צוות עם גורמי חינוך והורים סביב צרכיהם של המטופלים תוך שקיפות מלאה למטופלים ושמירת כללי סודיות ואתיקה.

בשנים האחרונות עברנו מתיחת פנים והאגף של המרכז להתפתחות הילד שופץ וצויד מחדש לרווחתם ואושרם של המטופלים שנהנים מסביבה טיפולית ראויה יותר.

הרעיון המרכזי שלנו דוגל בהתאמת השירות לצרכים המשתנים תוך שמירה על עמוד שידרה מקצועי. תפיסה זאת אפשרה לנו לצמוח, להשתנות ולהשתפר עם השנים. בהדרגה גדל והתגבש צוות שרובו מורכב מתושבות האזור ומעט עובדים מצפון הארץ וכיום הצוות יציב, ברמה מקצועית גבוהה ומחויב לעבודתו ולמטופליו.

המרכז הטיפולי מורכב מ-3 יחידות:

- שירות פסיכולוגי חינוכי הנותן שירות למערכות החינוך מגיל טרום חובה עד סוף התיכון.
- יחידת מרכז להתפתחות הילד.
- תחנה פסיכולוגית קלינית.

במרכז הטיפולי נערכות כ-150 פגישות טיפוליות פרטניות בכל שבוע, סדנאות לצוותים חינוכיים והשתלמויות המוכרות על ידי משרד החינוך. יעוץ חד פעמי להורים ולאנשי מערכת חינוך וישיבות מקצועיות לתכנון ומעקב דרכי טיפול. נערכים אבחונים פסיכודידקטים ואבחון התפתחותי.

כמעט עשרים שנה פועל המרכז הטיפולי במתכונתו הנוכחית, כמחלקה במועצה האזורית. התפיסה הבסיסית שהנחתה את הנהלת המועצה ואנשי המרכז הטיפולי, היא לאפשר טיפול ולספק מענה מקומי בתחום הרגשי התפתחותי ברמה ראויה לכל תושב בערבה בכלל ולמערכת החינוך באזור בפרט.

חשוב לציין שזאת איננה החלטה מובנת מאליה וישנם מעט מאד מקומות שהרשות לוקחת על עצמה מחויבות שכזאת. המרכז הטיפולי הוקם בראיה קהילתית בה המערכת ניזונה מהקהילה ומזינה אותה. אנחנו איננו פועלים בבועה אלא יוזמים ומנסים להשפיע על ידי העלאת מודעות לצרכים טיפוליים. כמו כן, אנחנו משתדלים לספק מענה לבקשות, להיות בקשר מקצועי עם גורמי חוץ, לשתף פעולה עם מערכות משיקות כדוגמת מערכת הרווחה ומערכת הבריאות והכול בכפוף לכללי האתיקה המקצועית.

מתנ"ס

הידעת?

בביקורת עומק שבוצעה ע"י רשם העמותות למתנ"ס ערבה - עמותה לקידום הקהילה בערבה נמצאו ממצאים תקינים.

מתקדמות בעסקים
מתנ"ס ערבה שם דגש גם על העשרת מבוגרים ולאחרונה אף נפתח קורס מקצועי בנושא "מתקדמות בעסקים". הקורס פונה לנשים אשר נמצאות בתהליך של בחינת יזמות עסקית לעסקים קטנים ומתקיים בשיתוף מט" (מרכז טיפוח יזמות) דימונה ובתמיכת מחלקת תיירות והמועצה. פרק מקורס זה עוסק בעיסוק בתיירות ונבנה במיוחד עבור תיירניות האזור.

הידעת?

חוגי המוזיקה החוגים המבוקשים ביותר במתנ"ס. חוגים פעילים נוספים הם חוגי הספורט בדגש התעמלות וטניס. בפעילות כיף שישי משתתפים כ-50 ילדים בכל פעם.

קמישיביי

חוג הקמישיביי מתקיים זו השנה השנייה ובהצלחה רבה בהנחיית סיליה יצחק ומיכל גמליאל. קמישיביי זוהי אומנות יפנית שהתפתחה במאה ה-12 ומבוססת על אומנות, איור ומספרי סיפורים שהיו נוהגים לעבור מעיר לעיר. זהו פרויקט חדשני ולנו ניתנה ההזדמנות להשתתף בו. החוג מיועד לתלמידי כיתה ד' ובהלכו נרקמים קשרים עם ילדים בגיל זהה מקהילות בחו"ל. הקהילה עימה אנו בקשר היא קהילת בולטימור ומוזיאון הילדים בעיר.

מכתב של אריאנה וראסין - ילדים מבית הספר פלפס-לאק - בולטימור לציור שקיבלו מנגה שחר

לנוגה שחר - פארן, מאת אריאנה.
זה הסיפור שלי מהציור שציירת שקיבלנו מדויד. בציור שלך אני רואה שהשמש עומדת לשקוע. נראה לי שאת מנופפת לשלום והמשאית שציירת כמו דוכן גלידה, או המכונית של ההורים שלך, אוטובוס או משאית. עוד דבר שאני רואה זה הרים וגבעות, ואני לא רואה עצים בכלל על ההרים והגבעות. אני רואה גם שביל מפותל, דרך לפסגה. אני רואה סוג אחד של עץ, נראה לי שזה עץ תמר, העננים והמקום נראים מאוד שלווים.

נוגה שחר - פארן, מאת: ראסין

אני רואה חקלאי וטרקטור. אם הייתי שם הייתי רצה לעבר הגבעות ומתגלגלת למטה. הייתי נוסעת על הטרקטור ועולה מעבר לגבעות. השמש נמצאת מעבר לגבעות.

שלום! מה שלומכם?

אנחנו שמחים שאנחנו עובדים איתכם! רצינו לדעת אם גם לכם כיף לתקשר איתנו בציורים ובכתיבה. קיבלנו את הסיפורים שלכם על הציורים שלנו. צדקתם! אנחנו גרים במדבר ובמקום בו אנחנו גרים מאוד חם! בקיץ הטמפרטורה מגיעה ליותר מ-40 מעלות צלזיוס! היו כמה דברים בציורים שלנו שאתם לא הבנתם כי אתם לא מכירים. למשל, המבנה, שחלקכם חשבתם שהוא אוהל זו חממה שבה מגדלים ירקות!

שאלתם לגבי חלק מהשמות אם השם הוא של בן או בת. את זה תראו בציור. גם אנחנו סקרנים לגבי חלק מהשמות שלכם.

אנחנו חושבים שזה היפוי בחוג הזה, שיש דברים אצלכם שאנחנו לא מכירים ואתם לא מכירים חלק מהדברים אצלנו וככה נוכל להכיר יותר! זה מראה שלכל אחד יש נקודת מבט שונה. אנחנו מקווים שאתם אוהבים את המקום בו אנחנו גרים, את הערבה, אחרי שראיתם את הציורים.

כמו שכתבנו בקיץ מאוד חם, אבל בשבועיים האחרונים היו לנו פה שיטפונות מאוד גועשים, כל הנחלים (שבדרך-כלל יבשים) זרמו חזק, כבישים נשברו, נשארו הרבה שלוליות ושחררו אותנו מבית-הספר מוקדם. לצערנו, שני אנשים נסחפו ונהרגו בשיטפונות.

רצינו לשאול אתכם אם גם אצלכם יש שיטפונות. האם יורד שלג? מה הטמפרטורה בחורף? וגם- האם יש לכם מורה (נקבה) או מורה?

מעניין אותנו מה אתם חושבים על הסיפורים שלנו ועל הציורים שלנו. אנחנו מאוד רוצים להכיר אתכם ולראות אתכם. מקווים שזה יקרה בקרוב! להתראות,

ילדי כיתה ד', בית ספר שיטים בערבה והמורות: סיליה ומיכל

חלום עליכם

תלמידי החוג התבקשו לתאר מה היו רוצים להיות
כשהיו גדולים ואיך יתממש החלום. לא נגענו....

להיות שדרנית / אופר בוצ'לין, פארן

כשאהיה גדולה, אני רוצה להיות שדרנית ולשדר דברים ברדיו ושכולם ישמעו אותי. כדי להיות שדרנית, אני צריכה ללמוד את העבודה. סדר היום שלי יראה כך: בבוקר אני אקום, אלך לאולפנים, אתארגן ובשעה 10:30 אתחיל לשדר דברים.

אני אשדר איפה יש פקקי תנועה, מה ראש הממשלה עושה וגם אארח אצלי זמרים... אני אלבש חולצה לבנה בתוך המכנסיים, דקט שחור ועניבה שחורה. אני אעבוד בגלגל"צ וגם בתוכנית "קולה של אימא" בגלי צה"ל. האולפנים יהיו בתל-אביב.

אני רוצה להיות שדרנית בגלל שזה נראה כיף וזה ישפיע על החיים שלי טוב כי זה מה שאני רוצה להיות.

אני והפסנתר / ענבר עמית, עין יהב

אני רוצה להיות נגנית פסנתר מקצועית.

בכדי להפוך לנגנית פסנתר אני צריכה ללמוד, למצוא מקום להופיע בו ולקנות פסנתר. למדתי כבר 3 שנים פסנתר, אבל בשנה הזאת עשיתי הפסקה. כל בני המשפחה שלי רוצים שאני אמשיך כי הם חושבים שזה יפה אבל אני רציתי לעשות הפסקה - אז הפסקתי. לפעמים זה מלחיץ אותי כי רוצים שאני אתכונן לקונצרטים ולחוצים עלי הרבה ואני צריכה להתאמן הרבה יותר ממה שאני מתאמנת. אני יודעת ששווה להשקיע כי זה עושה לי טוב. אני אוהבת לנגן נגניות חלשות ונעימות.

הטניס שבעולם / תמר פיטשון, עידן

הטניס הוא משחק מצוי בעולם. בארץ

ישראל מגרשי הטניס הם בעיקר מבטון. בעולם יש מגרשים מבוץ ומבטון. אני התחברתי לטניס לראשונה כשראיתי את אבא שלי משחק. מאז שחקתי טניס וגם זכיתי במקום הראשון במושב שלי. אני גם משחקת בקבוצה. זו כבר השנה השנייה שאני בחוג. אני הכי טובה בקבוצה. השנה הצטרפו לקבוצה בנות חדשות ובגלל זה התחלנו ללמוד יסודות מהתחלה. כשאהיה גדולה - אני רוצה להיות שחקנית מפורסמת!!!

חנות קטנה ומתובלת / גלאור דורי, עידן

הרבה מבני המשפחה מצד אבא שלי עובדים

בתחום התבלינים: סבא שלי, דוד של אבא שלי וכפי שאמרתי - דוד שלי. החלום שלי הוא להיות תבלינאית ולעזור לדוד שלי בעבודה (הוא עובד אצל סבתא שלי). לפעמים אני עוזרת לו לשים תבלינים כמו כורכום בשקיות וגם מנקה את המכשירים וזה כיף לי. בעתיד, אני רוצה לפתוח חנות תבלינים במושב שלי. אני אקח מסבתא את המכונות מהחצר שלה ואעבוד בזה. סדר היום שלי יראה כך: כל השבוע, עד יום חמישי אני אפתח את החנות מ-07:00 בבוקר עד 13:00 ואחר-הצהריים משעה 17:00 ועד 18:00. אנשים קונים תבלינים כדי לשים אותם באוכל כדי שיהיה להם טעים!!!

החווה שלי / לירון אבוטבול, ספיר

החלום שלי הוא שתהיה לי חוות סוסים ואני אוכל לרכוב עליהם ושיהיה לי סוס משלי בחווה. אני מקווה שאימא ואבא שלי יעשו חוגי סוסים ואני ארכב עם הסוס שלי. זה ממש ישנה לי את החיים... אני אוכל לעשות כמעט כל דבר עם הסוס, למשל "קאנטר" ואני אמציא לסוס שלי שם משלו, למשל, פתל. אני אאכיל את הסוסים, אדאג להם והם יהיו מטופחים.

כל דבר שקשור לילדים / גילי חבלין, עין יהב

אני בחרתי להיות גננת כי אני אוהבת ילדים והם אוהבים אותי. למרות שצריך להיות מאוד אחראית ושלווה - בחרתי בזה. להיות גננת זה גם להכין פעילויות ויצירות ואני טובה בזה. כל יום אבוא לעבודה בסרבל או חולצות מצחיקות, הכול בכדי שהילדים ייהנו ויצחקו. בכל יום אצטרך להתעורר מוקדם בכדי להתארגן ולרוץ לגן לפני שהילדים מגיעים, לארגן את היצירות והמשחקים ואת מקום המפגש ואז, כשהם יגיעו לגן - הכול יהיה מוכן. בתחילת היום אניגד שלום לכולם ואשחק איתם במשחקי שולחן, כשכולם יגיעו אצא עם הילדים לחצר, אחרי החצר כולם יאכלו, יהיה עוד מפגש ואחר-כך כולם ילכו הביתה. בערך כשהייתי בת 4 הייתה לי גננת שמאוד נקשרתי אליה ועד היום אנחנו בקשר. בהתחלה שלחנו מכתבים ואז היא עברה לגור בעין-יהב (המושב שלי) וגם בעזרתה קיבלתי החלטה. כשהייתי בערך בת 5, החלטתי להיות גננת. אני בטוחה שכמעט בכל יום עבודה אהיה מרוצה.

העשיר הקמצן / אלה שגב, עידן

שלום! אני אלה! אני אפסל בעץ. כולם יבואו אלי כי אני אכין גם נעליים. אם מישהו יגיד שהנעלים שיש לו מכוערות, אני אכין לו נעליים מיוחדות כמו שהוא אוהב. אני אביא סכינים מיוחדים כדי ליצור עוד סוגים של נעליים. בכל פעם ישלמו לי עוד ועוד קצת כסף...

תמיד לרקוד / עדי בן שושן, חצבה

כשאני אהיה גדולה אני רוצה להיות מורה לריקוד. כדי להיות מורה צריך ללמוד וכדי לרקוד צריך להיות בכושר טוב ולהתאמן! אני מקווה שהתלמידים שלי ירקדו ויופיעו באולמות! סדר היום שלי יהיה כזה: לקום בבוקר ולהישאר בבית... קצת ואז ללכת ללמוד! אני אוהבת מאוד לרקוד בלט, היפ-הופ ועוד... ידעתי שאני רוצה להיות מורה לריקוד מהרגע שהתחלתי לרקוד!

להיות "ראשת" ממשלה / אני והראש שלי / נגה שחר, פאר

אני רוצה להיות "ראשת-ממשלה" כי אני אוהבת להחליט על הרבה דברים והרבה אנשים.

בכל יום אני אלך למשרד ואחליט על הרבה מאוד דברים, אמציא חוקים חדשים ואפגש עם הרבה מאוד מפורסמים. כשחשבת על הרעיון להיות ראשת-ממשלה עלו לי הרבה רעיונות בכדי להחליט על העולם ולעשות מה שבראש שלי. אני אלך עם חולצה ורודה ומכנסיים חומים. כל יום אני אשמיע ברדיו וכל העולם ישמע את קולי. סדר היום שלי יראה כך:

- אני אלך למשרד
- אמציא חוקים
- אצולם לחדשות
- אפרסם את החוקים שלי בכל העולם

מאפרת / אור ברדוגו, צופר

מגיל קטן, אני רוצה להיות מאפרת. לאט-לאט עם השנים הסתכלתי בטלוויזיה ובעיתון ויצרתי טכניקות חדשות ומיד הגעתי למסקנה שזה הדבר שמתאים לי בדיוק. מיד התחלתי בעבודה. לקחתי כסף והלכתי לסופר-פארם, קניתי אודמים, מייק-אפ, עפרונות, מסקרה, איפור לעיניים ועוד. כשהגעתי הביתה עם כמות של איפור אימא שאלה אותי למה כל הדברים האלה? אמרתי לה שאני מאפרת והיא אמרה לי שאני קטנה מדי ושאיני צריכה לחכות עד שאהיה גדולה ושבינתיים אני יכולה לאפר אותה.

אני הבנתי שזה לא כל-כך פשוט ויש גיל מסוים בו אפשר להתחיל לעבוד...

להיות שחקנית / ענבל גולן, עין יהב

אני רוצה להיות שחקנית. שחקנית צריכה להיות אמיצה כי צריך להתמודד מול קהל רב... כדי להיות שחקנית אני צריכה ללמוד באוניברסיטה ולקחת קורסים במשחק. אני צריכה למצוא איפה להופיע... לשם כך אפרסם מודעה בה יהיה כתוב: "נערה צעירה מחפשת איפה להופיע!" אצטרך גם להכין הופעה לבד. אני אצטרך כל הזמן להחליף תלבושות לפי הקטע בהופעה, אצטרך גומיות ומסרק וקשת והמון אביזרים לתסרוקות. כל הזמן אסע למרחקים ואעשה סיבוב הופעות בעולם. אולי גם אופיע ב'פסטיגל'. נראה לי שאחרי כמה הופעות אני אהיה כבר מפורסמת והרבה אנשים יפנו אלי ברחוב.

אדוני הפרקליט / שניר דגן, ספיר

החלום שלי הוא להיות עורך-דין. כדי להיות עורך-דין אני צריך לעבור קורס לעריכת-דין, לקנות חליפות ומסמכים חשובים, לפרסם את עצמי, לקנות לעצמי משרד, טלפונים ועוד כמה דברים חשובים ולמצוא מזכירה. אני אוכל להשפיע על הרבה אנשים: על הנאשמים, על השופטים, על התובעים ועל המושבעים. להיות עורך-דין זה מאוד קשה. אם מישהו יקרא לי להגן עליו ואחשוב שהוא באמת אשם, לא אגן עליו כי הגינות ויושר אלו הערכים הכי חשובים! סדר היום שלי יראה כך:

1. אקום בערך ב-06:30 בבוקר.
2. אסע למשרד שלי
3. אקבל את כל ההצעות לעריכת-דין מהמזכירה שלי
4. אעבור על כל הטלפונים שהיו
5. אסע לבית המשפט ואעזור לנאשם/ לתובע.

International Kamishibai Project
Phelps Luck Elementary School
2009-2010 Class Roster

"החייט עוסק בחייט וילדים לו מלוא הבית חייל רב, ברוך השם ותינוק בחיק האם. כאן המעשה נפתח..."

הראשונים לשניים האחרונים הגענו
כבר בבגדי קיץ ושתינו תה קר.

פעילות היצירה אחר כך התבססה בכל
פעם על התוכן והדמויות שבסיפור ועל
כישורי היצירה של הילדים וההורים
(בשנה הבאה אנחנו, ההורים, מבקשים
פעילות יצירה פחות
מסובכת...)

היה כיף גדול לבוא כל פעם
ולפגוש כל כך הרבה הורים
וילדים שפשוט באים לשעה
קלה של פעילות נעימה.
תודה לצוות המתנ"ס
ולצוות הספרייה (לעדנה
אילת ושוש) על היוזמה ועל
העשייה שנעשו ברוחב לב.

ממתנים לפעילות הבאה...
רנית רוזנברג, אימא של גל
ונינה, עין יהב

**"תה סיפור ועוגייה" כך נכתב במודעות.
לא חשבתי פעמיים (גם סיפור, גם
פעילות ועוד עם תה ועוגיות) אני עם
הילדים בדרך למפגש הראשון!**

ביקשתי רק מבן זוגי שיחיה שירענן את
זיכרונם של השניים, שיגיעו מוכנים.

זאת הייתה טעות!
הם זכרו כל מילה וכל פסקה
וחלקו את הידע והתובנות
עם כל המשתתפים.
למדתי מהניסיון ולא חזרנו
על הטעות במפגשים
הבאים.

הלכנו לכל ארבעת
המפגשים. לא החמצנו
אף אחד. החל ב"גילגולו
של מעיל" עבור ל"אבנים
של אסטון" ול"יוסי וכינור
הקסמים" וגמור ב"12 טוק
טוק".

סיפור בין המדפים - חדש בספרייה

יוזמה חדשה של צוות הספרניות שוש, אלת ועדנה הוליד מפגשים נעימים
של ילדי 4-7 והורים בספרייה האזורית בספיר.

פעילות לעידוד הקריאה בשילוב עם עשייה יצירתית וחשיפת הספרייה
האזורית שהיא מגוונת, עשירה ובהחלט מקור לגאווה.
בכל פעילות השתתפו בין 60-70 ילדים.

התקיימו 4 מפגשים שכללו: סיפור, סדנא, תה ועוגייה
הסיפורים: גלגוליו של מעיל - קדיה מולודבסקי, האבנים אסטון - לוטה
גפנבלד, יוסי וכינור הקסמים - ינוש, שנים עשר טוק-טוק - עודד בורלא.

בחודש מרץ תתקיים לכיתות ד' "פעילות לילית מהספרים", עם
מספרי סיפורים מהישובים ומופע של לילך צור, שחקנית ומספרת.

בחודש מאי נקיים "מצעד הספרים לילדי כיתות א-ג'.

שוש לוביש - מנהלת הספרייה

דברים שמתחשק לי לעשות מאת בני מורדוכוביץ' כיתה א'1

לקחנו פנס ויצאנו לחפש מפתחות של תיבת אוצר. לכל שודד מפתח של תיבת אוצר. בדואר קיבלנו דפים שסיליה צירה, היינו צריכים למצוא בתמונה 10 מפתחות, אבל באמת היה שם 12 מפתחות. אהבתי מאוד את הפעילות עם שגב כשעולים במדרגות וזוחלים, מטפסים ומתגלשים וחוצים את ים טטיס בלי ליפול למים. אני מחכה כבר ליום שישי הבא...

וקרס של שודדי-ים. איציק המדריך סיפר לנו סיפור על ג'ון הבריון. באמצע היום בעשר אוכלים לחמנייה ושותים מיץ. אחרי הארוחה עושים פעילויות. פעם אחת ילדים התאפרו לשודדי-ים ודודו סימון התאפר כאילו נתנו לו אגרוף בעין ואורי צור מכיתה א'2 שיש לו שפם שחור. זה היה קצת מצחיק. בפעם אחרת נכנסנו לחדר חשוק לגמרי שהייתה בו רק נקודת אור אחת.

בימי שישי אני לא הולך לבית הספר. לא בגלל שאני לא מצליח לקום בבוקר. ביום שישי בית הספר סגור. אבל ביום הזה יש לי קייטנה במתנ"ס וקוראים לה "כיף שישי".

פעם היה "כיף שישי" של האדם הקדמון ועכשיו של שי-שורדים. בבוקר אני ממהר למתנ"ס, כי אני לא רוצה לאחר. אני בא בריצה, ילדים ממושכים באים באוטובוס וממהרים מההסעה, כי גם הם לא רוצים לאחר.

כשאני בא, המדריכים מחכים לנו. את כל המדריכים אני אוהב. בכניסה למתנ"ס יש שודדי-ים גדול תלוי על הקיר. כשמיכי המזכירה ראתה אותו, היא חשבה שזה בן אדם.

לקבוצה שלי קוראים "גולגולת הזהב" ולקבוצה השנייה "גולגולת המוח". אנחנו צורחים הכי חזק את ההמנון שלנו, המדריכות שירין ואור שמחות שחקנו במשחק וזרקנו כדורים לתוך הפה של כריש המצויר על קרטון. אחר כך אנחנו הכנו כובעים, רטיות, בגדים

חג פסח כשר ושמח

